

2014. Máhály-nap

WALDORF ÉJSZAK: GÖDÖLLŐ

Dióhéj

TARTALOM

<i>Forgács Erzsébet:</i> Beköszöntő • Ima egy eltávozott diákunkért... • VISSZATEKINTÉSEK: <i>Aratás – Dévényi Péter írása</i> • Tábori élménybeszámolók <i>Laurán Ápolka, Gödény Kornél, Molnár Máté, Méhes Csaba, Dvorszky Anikó, Tari Levente, Vollár Tünde</i> • <i>Forgács Erzsébet:</i> Ikarosz és Prométheusz Mihály-erői • India-epocha az 5. osztályban – <i>Györgypál Ildikó írása</i> • Indra legyőzi a sárkányt • Kézművesség – Vizy Péter írása • <i>Balog Lehel gondolatai</i> Matematikáról és moralitásról	• Sorskövetés <i>összeállítás a 2007-ben érettségizett osztályról</i> • Beszélgetés Forgács Erzsébettel • PISA-felmérés: <i>Növekszik a nemzetközi ellenállás</i> <i>Kuntz Orsolya fordítása</i> • Őszi konyha <i>Kuntz Orsolya összeállítása</i> • Kézműveskedés Mirus Katrinnal • Kőhalmi Ákos filmajánlója • Ajánlók • Közösségi hírek • Évkezdés a regionális gimnáziumban • Mihály-napi dal
---	---

BEKÖSZÖNTŐ

Az őszi napéjegyenlőséget követő Szent Mihály ünnep a Mérleg havára esik. Ekkor a fény, a Nap erejének, tüzeinek csökkenése egyensúlyba kerül egy rövid időszakra. Ezt a nappalok és éjszakák egyforma hossza is jelzi. Innentől kezdve azonban fokozatosan a sötétség veszi át uralmát, s ahogy fogyni a külső tűz és meleg, úgy válik ez bennünk befelé forduló, emésztő tűzzé. Az elmúlás, a múlandóság számadásra készít minket, embereket; és arra is, hogy szembenézzünk belső sárkányunkkal. Ehhez pedig mind több és több akarat-erőre van szükségünk; akaratra, amely mozgósítható, akaratra, amelyet a kitartás jellemez még akadályoztatás esetén is.

AZ EMBERI AKARAT A KOZMOSZ SZELLEMI HŐJÉBŐL TÁPLÁLKOZÓ ÉGI TŰZ BENNÜNK,

A mai ember azonban nem éber ezen a területen, akaratában még „alszik”. Pedig Rudolf Steiner szerint az ember akaratában hordozza karmájának eleven, kreatív erejét. Ez azonban a felszabadult emberi akarat jelenléte nélkül nem képes a sorsunkban eleven erőként megjelenni, és így kötelék, bilincs, visszafogó erő marad.

Ikarosz és Prométheusz, két mitológiai hős adta Mihály-napi számunk vezér-

motívumát. Két olyan alak, akik lényiségük magvában hordozzák azokat az archetipikus tulajdonságokat, amelyek ősképei a Mihály-erők korszakokon átvonuló megnyilvánulásainak. Mindaz, amit tulajdonságaik által képviselnek, örökérvényű igazságokat hordoz, ezért is válhattak mitikus hőssökké, és őrizték meg mitológiák történetüket.

Az Irodalmi fogalomtár szerint a „görög müthosz szó jelentése: elmondás, elbeszélés, amely az emberi kultúra igen ősi, az istenek és a hősök világáról, a világ kezdetéről, keletkezéséről és lényegéről, az emberi civilizáció gyökereiről beszámoló történetet jelöl. A szent és a profán valóság kapcsolataival, az ember sorsával és rendeltetésével összefüggő történetek, amelynek célja az ember transzcendens élményeinek és tapasztalatainak rögzítése, magyarázata.

Ebben a szerepében a mítosz a vallási tanítás alapja, egyben azonban sajátos tudomány és művészet is.”

Ezért hát forduljunk Ikarosz és Prométheusz történetéhez úgy, hogy abban ne csak a valóságot, hanem az örökkévalóságot fedezzük fel!

Forgács Erzsébet

EGY ELTÁVOZOTT DIÁKUNK EMLÉKÉRE...

Rudolf Steiner: Imák az eltávozottakért

Érezd szeretetteljes tekintetünket,
mely a magasságok felé fordul,
ahol te most egy új és más feladattal állsz szemben.
Ezen magas szellemi birodalmakból
kölsönözd erődöt azoknak, akiket magad mögött hagytál.

Halld lelkeink imáját;
Igazságunk és hitünk szól benne:
Ahhoz, hogy betölthessük feladatunkat a földön, szükségünk van
Hatalmas erőkre olyan vidékekről, ahol szellemek lakoznak,
Erőre, amely elhunyt barátoktól jön.

Remény, örömmel töltesz el minket,
Fájdalmas veszteség, mélyen érzünk,
Reménykedjünk, hogy közel és távol,
Számunkra sosem elveszve, vezetni fogod életeinket,
Mint egy lélek-csillag a szellemvilágban.

VISSZATEKINTÉS

AZ ARATÁS ÖRÖME

Dévényi Péter írása

Dévényi Benedek, 4. osztály

A tanév utolsó évszakünnepe után körbenéztem az iskola körül, elmentem megnézni a harmadik osztály összes alkotását, amelyekről fiam, szokásával ellentétben, oly' nagy beleéléssel mesélt otthon, és amelyet a tavaszi rohanásban nem volt időm megnézni. Először megnéztem az agyagfalu-makettet az iskola épülete mellett, majd felmentem, hogy körbejár-

jam a bunkit, és végül kíváncsian elmentem megnézni a vetést.

Utoljára akkor láttam, amikor még friss, élénkzöld színével hirdette a tavaszt és az ébredő életet. Akkor látványa pezsdítőleg hatott rám, sugározta a rejtett erőt. Megjelent előttem Ákos bácsi lelkesedése, ahogy a szülői esten beszélt a gyerekek munkájáról, a törődésről és az alaposság-

ról, ahogy kapálták, kigyomlázták, felszántották (hat gyerek húzta az ekét!) a földet, majd elvetették a szemeket. Már ekkor látszott, hogy munkájuk meghozza majd azt a bizonyos harminckétszeres hasznát. A nyári évszakünnepeken már lefelé hajlottak a néhol még zöldes, de inkább már sárguló kalászkok, magukban hordozták a föld, a nap és a szél ajándékait. Azon gondolkodtam, vajon most, hogy az iskola bezár, mi lesz, ha eljön az aratás ideje, lesz-e a vakáció vidám napjaiban is valaki, aki majd eljön, hogy arasson.

Nyár derekán jött a rövid üzenet, hogy itt az aratás ideje, várnak mindenkit kaszával, sarlóval. Mi is mentünk, habár a sarlót, amelyet sokszor raktunk jobbra-balra otthon, hogy jó lesz még valamire, most természetesen nem találtuk (ellenben két hétre rá előkerült). Amikor

megérkeztünk, magam igencsak meglepődtem, hogy hiába szóltak csak röviddel előtte, hiába a nyári szünet, nagyon sok család jött el, hogy kivegye a részét az aratás feladataiból. Mert hiába tűnik kicsinek a tábla, a feladat attól még azonos: lekaszálni, kévébe kötni, behordani a csűrbe. Nem kis feladat felnőttnek sem, nemhogy gyermeknek. Voltunk vagy negyvenen, de egy kéz sem jött hiába.

Ott volt fiú és leány, kisebb és nagyobb testvér, apu és anyu, és persze Ákos gazda is, néhányan a hitelesség kedvéért szalmakalapban, félig kigombolt ingben. Fenték a kaszákat és a sarlókat, készítették a gereblyéket. Mindenki ragyogó szemmel nézte az érett kalászkok ringatózó kis tengerét. „Manapság az emberek egyszerűen azt hiszik, hogy a növények növekedéséhez meghatározott mennyiségű nitrogénre van szükség, és úgy gondolják, hogy az nem számít, hogyan készíttik el, vagy honnan származik. Az azonban, hogy honnan származik, egyáltalán nem közömbös” – mondta Rudolf Steiner 1924-ben a Mezőgazdasági Kurzuson. Akik ott álltunk munkára készen, saját szemünkkel láthattuk a szavaiban rejlő igazság bizonyítékát. Sokunk megjegyezte, milyen szép lett, milyen jól volt gyomlálva, milyen egyenesek a sorok, milyen nagyok a kalászkok. Pedig ez nem látott műtrágyát, nem látott gépeket, nem látott permetszert.

Magamban azon gondolkodtam, milyen szerencsések ezek a gyermekek, hogy átélhetik, megtapasztalhatják ezt a munkát, hogy láthatják, a liszt nem zacskóban terem a boltban. Valahol az ismeret, a tudás is olyan gyermekeinknek, mint a nitrogén a növénynek. Sokan azt gondol-

ják, mindegy, hogyan kerül átadásra, a lényeg, hogy a gyerek megtanulja. Pedig az, hogy hogyan szívja magába a gyermek az ismereteket, egyáltalán nem közömbös.

Az idő remek volt, egyike volt azoknak a meleg, ragyogó napoknak, amiből talán kicsivel kevesebb volt ezen a nyáron, mint szeretttük volna. Ki tudja, talán Déméter maga mosolygott aznap. Gondos munkavédelmi oktatást követően (hogy mindenki ugyanannyi kézzel, lábbal és fejjel menjen haza, mint jött) kezdődhetett a munka. Ákos gazda vezetésével a gyerekek elkezdtek vágni a tritikálét, a kasza vidám suhogása, a dőlő kalászkok zizegése keveredett a gyereksereg és a szülők vidám csevegésével. Senki nem panaszkodott, senki nem gondolt a fájós hátára, vagy arra, hogy megvághatja magát a szárral, levelekkel.

A levágott szárazakat a gyerekek kévébe kötötték, olyan ügyesen, hogy aki nézte, azt hihette, mindennap ezt csinálják. Amíg az anyukák és a lányok összeszedték az elkallódott szárazakat, a kévéket behordtuk a „csűrbe”. Itt már az apukáké volt a főszerep, hiszen sokunk talán el sem hinné – magam igencsak meglepődtem –, de bizony a búza nagyon nehéz. A kalász, ami magában könnyű és hajlik a szélben, kévébe kötve bizony erősen tart és komoly súlya lesz.

Nem tartott az aratás két órát, de mindenki kimelegedve ment fel az emeletre egy frissítő limonádéra. Habár keményen dolgoztunk, mégis legtöbbször frissebb, élénkebb, tettekre készebb volt, mint előtte. Ez az aratás öröme, gondoltam. Vajon hány olyan munka van, aminek végzetével kipihentebbek vagyunk, mint mielőtt hozzáfogtunk?

TÁBORI ÉLMÉNYBESZÁMOLÓK

Termíktábor

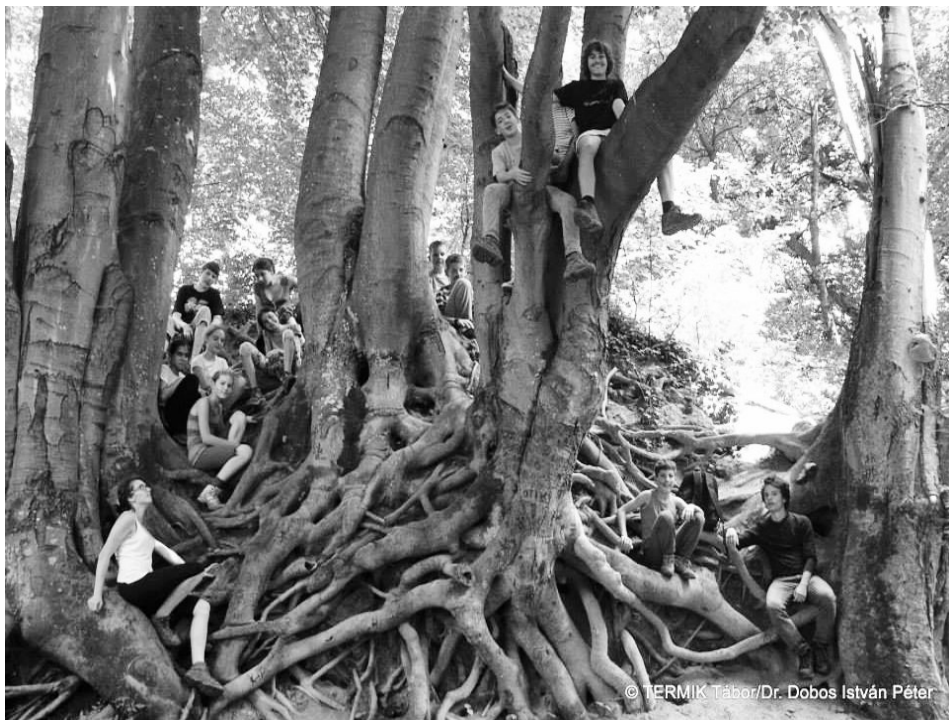
Idén immár hetedik alkalommal került megrendezésre a TERMIK Tábor, a Magonc Alapítvány szervezésében.

Ezen a nyáron az Észak-Bakonyban, a Vadalmás-réten tölthettünk el 10 élménydús napot 85 gyerek és közel 30 szervező, segítő társaságában.

A TERMIK Tábor célja, ahogy eddig, idén is az volt, hogy a táborozó gyermekek és a szervezők együttesen, a nagyvárosi környezettől távol ismerhessék meg a táborhely környékének élővilágát, a

helyi népszokásokat és mesterségeket, megtanulják nem kártékony módon hasznosítani a természeti adottságokat és erőforrásokat, elsajátítsák a tájékozódási ismereteket, mindeközben pedig egy jól működő, összetartó közösségben legyenek, kössenek sok új barátságot.

Az idei tábor egy kicsit más volt, mint az előzőek, hiszen a táborvezetőség tagjai olyan szervezők voltak, akik még táborozóként kezdték a "termikelést" – én személy szerint a legelső, 2008-as táborban voltam először!

© TERMIK Tábor/Dr. Dobos István Péter

Nem volt könnyű dolgunk, és tapasztalathiány miatt nem mindig volt zökkenőmentes a szervezési folyamat, de végül – sok segítséggel ugyan, de – létrejött a tábor.

Bevezettünk néhány újítást, hogy a korábbi táborozóinknak és szervezőinknek se legyen unalmas, rutinszerű a tábor.

A gyerekeket 7 csoportra, úgynevezett "családra" osztjuk a táborban, és így 7 szakmai napon vesznek részt, forgószínpad-szerűen követve egymást. A 2014-es táborban két új szakmai programot tartottunk, Cselekvő környezetvédelem és Földanya kincsei néven, valamint több új játékot is kipróbáltunk, mint például a Biohábort.

A Cselekvő környezetvédelem programon általános környezetvédelmi témákról tudhattak meg sok érdekességet a résztvevők, valamint arról, hogy ők maguk mit tudnak tenni környezetünk érdekében, míg a Földanya kincsein az ehető és gyógynövényekkel, valamint nagyon sokféle gombafaj ismeretével váltak gazdagabbá.

A gyerekek tetszését elnyerték az újítások is, és persze a visszajelzések alapján a tábor is nagyon élvezték!

Ha minden jól megy, jövőre is lesz TERMIK Tábor, a jelentkezési időszak januárban indul, várunk minden érdeklődőt!

*Laurán Apolka
táborvezető*

Idén már negyedszer voltam a TERMIK Táborban, és megint feledhetetlen élmé-

nyekkel gazdagodva tértem szerető családomhoz vissza a vadonból. Ebben a táborban mindig történik valami, valami kedves vagy vicces, vagy csak egyszerűen foglyul ejt a természet szépsége. Idén már a hetedik TERMIK Tábor került megrendezésre, ez is azt igazolja, hogy mennyire jó.

Most pedig szeretnék egy-két személyes élményt elmesélni: például mikor először megfogtam egy madarat, vagy mikor tájfutáson Marci barátommal egy vad-disznóval néztünk farkasszemet, vagy mikor félttem kimenni WC-re, mert azt hittem, megtámad egy vaddisznó.

Persze ez csak két csepp az élmények tengerében, ami hatalmába kerít e csodás tíz nap alatt. Ugyanakkor a táborban szerezhetsz új barátokat, ismerősöket, és az élmények kifogyhatatlan tárházával gazdagon térhetsz haza, amiket családodnak elmesélve álluk minden bizonynyal a földön fog koppanni.

Valamint a táborban szerzett tapasztalataimnak is lehet, hogy hasznát veszem még a későbbiekben: például a Túlélés a természetben című programon elsajátítottam a tűzrakás minden fortélyát.

A Konyha és táplálkozástanon pedig a tábor kiváló szakácsától a hagymavágás rejtelseibe nyerhettem betekintést, persze ahogy ő csinálja, az még számomra mindig nagyon gyors, és lekövethetetlen.

Jövőre is fogok persze menni, és mindenki számára melegen ajánlom.

Gödény Kornél, 8. osztály

Ökotábor

- *Salute! Ça va?*
- *Oui, ça va. Et vous?*
- *Oui, merci.**

Ezt az alapvető társalgási formulát sikerült többek között elsajátítanunk kéthetes franciaországi tartózkodásunk alatt.

A Magonc Alapítvány és a francia Association Avril jóvoltából több mint két hetet tölthettem negyedmagammal Normandiában, egy környezetvédelmi ökotábor keretében. Ennek a tizenöt napnak az írásos krónikája olvasható alább.

Július első felét töltöttük frankhonban. Nemzetközi tábor lévén öt másik ország képviselőjében érkezett a többi fiatal; Franciaország, Belgium, Portugália, Olaszország és Románia delegáltjaival ismerkedhettünk meg. A tábor folyamán csoportokra lettünk osztva, és ún. szakmai programokon kellett részt vennünk. A négy szakmai program gyakorlati munka, konyhai munka, turizmus és „személművészet” voltak. A gyakorlati

munka során az Avril törekvéseit segítettük az óceánparti homokdűnék megőrzése érdekében: kerítést, turistaútvonalat és parkolót létesítettünk a látogatóknak. Turisztikai program alatt lehetőségünk nyílt Normandia híresebb tájait megnézni, úgymint a Mont St. Michelt és a partraszállásnak 70 évvel ezelőtt helyszínt adó Omaha Beach-et, valamint az ottani katonai temetőt. Az aktuálisan konyhában tevékenykedő csapat francia módra készített ebédet és vacsorát a tábornak. A személművészkedés folyamán az első napokban szedett szemetet redukáltuk különféle építmények makettjévé, ezek közül kettő ki is lett állítva.

A tábor során nemzeti estek keretében minden ország bemutatásra került. A magyar csapat osztatlan sikert arató gulyáslevessel, kókuszgolyóval és egy prezentációval mutatta be kis hazánkat a táborozóknak.

Franciaországi tartózkodásunkat videó-

blog formájában dokumentáltuk, melyekből néhány darab megtalálható a Magonc Alapítvány honlapján (www.magonc.org).

Nagy Zsófi, Pék Rami és Dobos Gergő, azaz a csapat további tagjai nevében is szeretnék köszönetet mondani a Magoncnak és az Avrilnak, hogy mindezt lehetővé tette számunkra. Továbbá köszönet illeti Marton Lili csoportvezetőn-

ket, hogy elviselte minden hülyeségünket, és segített minket eligazodni egy többnyire kifogásolható angoltudású és nem ritkán minden logikát nélkülöző nép hazájában.

Molnár Máté

- * - *Szia, mi újság?*
- *Megvagyok, kösz. És te?*
- *Én is, kösz!*

Cirkusztábor

A tanárok: Gönczi Robi, Méhes Csaba, Turai Bálint, Hornyák István Béci, Kollányi Julcsi, Barna Gabi, Bussi Gábor, Drávai Zója, Tass Gergő

Ahogy egyik nyáron sem, idén sem maradtunk el a Waldorf Cirkusztábor a gödöllői Waldorf iskolában. Már jóval a tábor meghirdetése előtt számtalan levél érkezett, hogy mikor rendezzük meg, mert a gyerekek, a családok ehhez igazítják a nyári programjaikat. Ismét egy rekord dőlt meg: 2014-ben 83 gyermek szentelt a nyári szünetéből egy hetet arra, hogy zsonglörködjön, egykerekűzzön, akrobatikázzon, tissue gyakorlatokat próbáljon ki, karikat pörgessen a dereka körül, poit forgasson a kezében, vagy éppen pantomimezzon, zenéljen. Egy hétig ismét pezsgett az iskola udvarán és a tornasátorban az cirkusz-élet. A gyerekek fáradhatatlanul mentek egyik szertől, gyakorlattól a másikig. Öröm volt látni, ahogy a már régi cirkusztáborosok, az „öregek” (16-18 esztendősek) együtt dolgoznak az újakkal, a legkisebbekkel (11 évesek), segítik őket, már-már mint tanárok vesznek részt a tábor életében.

Szoros volt a beosztásunk, hogy minden résztvevő kipróbálhassa magát mindenben. A csendespihenőn és az étkezésre szánt időn kívül megállás nélkül gyakoroltunk, próbáltunk.

Hogy a gyerekek ne csak „dolgozzanak”, hanem szórakozhassanak is, lelkileg is töltődjenek, közkívánatra a tábor elején a tanárok tartottak egy kis bemutatót, csüörtök este pedig tűzzsonglőr show-ra került sor. A gyerekek mindkét programot hatalmas ovációval fogadták.

Az idő is kegyes volt hozzánk, végig örülhettünk a napsütésnek. A héten egyszer kaptunk egy nagy záport – strandolás helyett éppen megfelelt.

Amíg mi az izmainkat, mozdulatainkat, ritmusérzékünket, egyensúlyunkat csiszoltuk, figyelmünket élesítettük, gyakoroltunk, koncentráltunk, addig az iskola tanárai: Piroksa, Orsi, Bea, Ákos gondoskodtak arról, hogy mindehhez legyen elég erőnk, energiánk. Reggeltől estig süttöttek-főztek, fenséges lakomákkal láttak el bennünket, és persze bevásároltak, terítették és mosogattak. Miklós a háttérben tett azért, hogy biztosítsa kényelmünket.

Kemény, de vidám, örömteli munka volt testnek és léleknek, idén is minden gyermek túlszárnyalta önmagát, és ez a munka meg is hozta a gyümölcsét. A hét végén profi cirkuszi műsorokat is meghazudtoló színes bemutató született. Ezt a bemutatót – immár hagyományosan – kétszer mutathattuk be: pénteken délután Gödöllő Főterén – amit egy hatalmas fagyizás követett a szintén világszám Sissy fagyizóban –, és szombaton a tornasátorban a szülők, testvérek és más érdeklődők számára. Ebben az előadásban mindenki kapott valamilyen szere-

pet, bemutathatta kedvenc tudományát, megmutathatta, mit tanult a héten, hogy hova fejlődött a cirkusztudományokban – de mindenekelőtt azt, hogy mekkora öröm és erő van egy olyan munkában, együttlétben, ahol mindenki minden erejét, derűjét beleadva egy közös cél felé tart.

Köszönet mindenkinek, aki egy kicsit is hozzá tett, segített abban, hogy ezt megélhessük!

Várunk Benneteket jövőre is!

Méhes Csaba

Sanyí Manók tábor – "Hunok nyomában"

Tíz nyár, tíz mesés tábor

Tíz éve már, hogy a nyári szünetek elején felpezsdül Gödöllőn egy nagy ház és árnyékos kertje. Nem tudom, ki várja jobban ezt a hetet, a gyerekek vagy a szervezők. Kézműves tábor van sok, de

ilyen különleges hangulatú egy sem. Egy-egy téma köré fonódnak a foglalkozások, a gyerekek úgy lesznek jártasak korok és kultúrák világában, hogy az egész napos alkotás hevében észre sem veszik, hogy

tanulnak. A tíz év alatt sokféle téma került körülfutásra: reneszánsz, Afrika, görög mitológia, Spanyolország, állatok világa, Japán és még sorolhatnám az izgalmas tartalmakat. Idén nagy fába vág-ták fejszéjüket a kreatív művésztanárok, amikor a „Hunok nyomában” címmel meghirdették a tábor. Sokat töprengtek, egyeztettek, kutattak, míg kialakult a fő irány; igyekeztek egyensúlyt teremteni a mondák mitológikus megközelítése és a tudományos tények között, lehetőleg sok tudást átadva, de a legjátékosabb módon.

Az első napon, már a jól bejáratott menetrend szerint mindenki megkapta „varázs-nevét”, aminek segítségével egész héten átélhette a korszakot. Ősi magyar nevek kerültek kiosztásra, sokan büszkén viselték ősmagyar neveiket (volt, akit otthon is így kellett szólítani). Aztán megkezdődött a nagy munka, fűrás-

faragás, festés, rajzolás. Hosszan sorolhatnám azt a rengeteg alkotó folyamatot, minek eredményeképpen röptül az idő, szinte sajnálkozva vettük észre, hogy megérkeztek a szülők gyermekeikért. Inkább csak ízelítőt tudok adni: a fiúk süveget, a lányok pártát nemezelték, a fiúk fokost faragtak, a lányok réz hajkorongokat hajlítottak. Mindent az ősi motívumokkal díszítettek, gyönyörűek lettek a bőr tarsolyok. A meghívott szakemberek elkápráztattak mindenkit, nyílhegyet kovácsolt a kovácsmester, ostor-csettintést és botvívást tanított a baranta- oktató. Nem maradt ki az ének és a tánc sem. Jelinek Eszter hagyományörzőket megszégyenítő ősmagyar asszonyként dalolt és táncolt.

A visszatérő családok nagy izgalommal várták a tábor-záró eseményt, a műsort, amit a szülőknek, barátoknak adtak elő a gyerekek. Az újonnan résztvevőkre is át-

ragadt a hév, és büszkén dicsekedve mutogatták az egész hét során elkészített tárgyaikat, fegyvereiket, kincseiket.

És akik ezt a varázst megteremtették: A Szigetkéi Alkotóműhely szervezésében Balla Vera, Monostori Judit, Kovács Gabriella, Kovács Noémi, Jelinek Eszter, Fábíán Dénes és a cikk írója,

Dvorszky Anikó

Úgy kezdődött a tábor, hogy két kis kosárból mindenki húzott egy ősmagyar nevet. (Egyik kosárban a fiú, a másikban a lány nevek voltak.) Az én nevem Horka volt. Volt még Kádán, Kitán, Baksa,....

Sok ősmagyar mesét hallgattunk, agya-

goztunk, festettünk, barkácsoltunk. Pajzst, íjat, szablyát készítettünk.

Csináltunk egy "kincses kalendáriumot", amibe minden nap rajzoltunk s feladatokat is kaptunk. Például minden nap volt az ajtón egy tábla, amin ősmagyar írással mindig volt valami. Ezeket napról-napra meg kellett fejteni. Kaptunk megfejtő "kulcsot", egy ősmagyar ábécé formájában. Nemeztünk süveget, a lányok pedig pártát. Tánc is volt, botos is, meg nem is. Csináltunk tarsolyt és jött hozzánk egy férfi, aki bemutatta az ősi harci játékokat.

Szóval nem unatkoztunk, nagyon jó volt ez a hét!

Tari Levente, 4. osztály

Tihany Ó-vár!

Már az indulásunk izgalmas volt-a csatlakozó vonat nem várta meg a miénket, így székesfehérvári átszállással jutottunk el Balatonfüredig, majd Tihanyba. A tábor az erdő közepén, a parttól 2 km-re volt, csend és béke. Azonnal birtokba vettük a strandot, hatalmas ugrálás kezdődött egy stégről.

Az idő ezt 2 napig engedte, ki is használtuk reggeli fürdőzőként is. Ezután is a természet volt az egyik főszereplő: pele, ürge, róka-túrás az erdőben, és zárás-ként egy félsziget túra, az Apátsággal a végén. Ismét elkészült a tábor nemeztérképe. Lehetett szőni, hímezni, tábori

pólót festeni és origamizni. Az ékszerek és a virágok készítése volt idén a legsikeresebb. Esti előadást is láthattunk, két színdarab került bemutatásra.

A vasút hazafelé sem volt a barátunk, így egy óra várakozással ölelhetők át a szülők csemetéiket!

PEDAGÓGIA ÉS MŰVÉSZET

IKAROSZ ÉS PROMÉTHEUSZ MIHÁLY-ERŐI

Forgács Erzsébet írása

Mottó: „Te vagy a távoli egek határán kibomló fény,

te vagy a föld peremén lobogó égi máglya...”

(Ismeretlen akkád költő: Himnusz a Naphoz)

Szent Mihály arkangyal (más néven Michael) egyike a hét főangyalnak. Ő a mennyei hadak nagy vezére és győztes harcosa. Ünnepnapiját a VI. századtól szeptember 29-én tartják. Legfőbb jelképei: kard vagy lándzsa, sárkány (a legyőzött Sátán szimbólumaként) és pajzs. De gyakran ábrázolják mérleggel a kezében, mint a lelkek mérlegelőjét, vagy baljában a Földet megjelenítő gömbbel. Mihály akaratereje hatalmas, mint ahogyan ő maga is.

Neve a héber „mi ká él” = „Ki olyan, mint az Isten?” kifejezésből ered. A katolikus lexikon szerint Szent Mihály arkangyal az Istenhez hűséges angyalok vezére, akik Isten oldalán állnak a lázadó angyalok, azaz a gonosz lelkek elleni harcban, és az ő jelszavuk a „Ki olyan, mint az Isten?”

A magyar néphagyományban Szent Mihály ott van a haldoklók mellett, segít itt hagyni a földi világot, átkíséri a lelkeket a

túlvilágra. Ehhez kapcsolódik a „Szent Mihály lova” elnevezés is, és a Göncöl-szekér másik neve, Szent Mihály szekere. Sőt, a Tejút egyik középkori neve is Szent Mihály útja.

Jelentősége a magyarság számára abban is megmutatkozik, hogy a Szent Koronán is rajta van Gábiel arkangyallal.

Szeptember „Szent Mihály hava”, a kisleveles időszakának kezdete, a lakodalmak ideje, amely Katalin napján (nov. 25.) zárul. Mihály napja a termények betakarításáért való hála ünnepe is, inentől várható az időjárás hidegre fordulása.

Szent Mihályt számtalan melléknévvel illették. Ezek közül kettőt emelnék ki, amelyek szimbolikája az őскеzdetektől kifejezője az ember és az egyén fejlődésének. Ezek: Mihály mint a „Fény hercege” és Mihály a „Tűz angyala”, „a gondolatok tüzes fedelme”, aki ősidők óta felelős az isteni-kozmikus gondolatok emberhez való eljutásáért. Megadja az emberi gondolatoknak azt az erőt, amely által a kozmosz hatalmas gondolataihoz közeledhetnek. Az emberi agy csupán földi gondolatok észlelésére lenne képes, ha Michael lehetővé nem tenné, hogy a gondolatok kiszabaduljanak a fej hatásköréből és eljussanak a szívbe, hogy meg-elevenedve a szellem fénykardjaként Michael kardjává válhassanak.

Mihály lényiségét tehát legmélyebben a Nap és a tűz tőle elválaszthatatlan minőségeivel ragadhatjuk meg.

A Nap és a tűz fényüknél fogva rokoníthatók mint archetipikus megjelenési formák. A Nap ősi szimbolikája gyakran együtt jelenik meg a tűzével eleven teremtményként. Mindkettő hordoz fény- és hőminőséget is, de az időbeliség is mindkettőnek sajátja. A tűz fellobbanása, égése és kialvása egyértelmű analógiát mutat a Nap égi pályájának bejárásával napkeltétől napnyugtáig.

Szimbolikus értelemben a Nap az életet adó fényt jeleníti meg, ő az egység, a legmagasabb princípium képviselője. Magában hordja azt a fehér fényt, amelyben benne van az összes szín. A Nap minden hierarchiában az első, így az asztrológiában is fölötté áll a többi szimbólumnak, erőhatásnak. Ezért van, hogy földi szinten királyként, uralkodóként jelenik meg, mert hatalmat sugároz, pompás és büszke, méltóságteljes. Az

alkimisták az aranyfényű Napot a teremtmény energia megtestesüléseként, a teremtmény jelképeként alkalmazták.

A tűz a négy őselem egyike (a víz, a föld és a levegő mellett). Elsősorban a szenvedély, a lelkesedés, az életerő, a megtisztulás, de ugyanakkor a bűnhődés jelképe is. A férfias, aktív tűz, és a nőies, passzív víz együtt minden élet forrásai. A tűz egyszerre az isteni, a teremtmény, és a démoni, romboló erők megtestesítője. Számos nép mitikus világrendjében az alvilágot, a bűnösök örökös szenvedését azonosítják vele.

A tűz megfoghatatlansága hatott a különböző korok gondolkodására is, és szinte mindegyikben isteni kiváltsággá tartották számon. A tűz feletti uralom az egyik legfontosabb alapja az emberiség civilizációjának. „Földivé” válása szükséges ahhoz, hogy az individualizálódó lélek hosszú fejlődése során önmagában is ráismerjen ezekre az erőkre. A gondolkodás, érzés, akarat hármasságát a belső hő különböző minőségei jellemzik: az akaratot a lelkesedés tüze mozgósítja; érzéseink intenzitását is a meleg befolyásolja („hideg” szeretet nincs!); gondolkodásunk pedig „a szellem napvilágaként” kell, hogy ragyogjon.

Ugyanakkor ez a három terület egymástól nem elkülönülve alakul, bármelyik változása hatással van a többire is.

A megismerő (kognitív) képesség megmutatkozik az életmódban, de az érzelmi állapot befolyásolja a kognitív folyamatokat és szabályozza a viselkedést is. Gondolkodás pedig nincs erőfeszítés nélkül, ehhez pedig akaratere erő van szükség! És éppen ez az akaratere az, amely a mai kor emberének a legnagyobb nehézségeket okozza.

De mit is értünk akaraton? Szokásos definíciója szerint: céltudatos, külső vagy belső akadályok legyőzésére irányuló, aktív tevékenység az akarat. Az akarat-erőt jellemzi a nagysága, az iránya, amely a személyiség ösztönző rendszerével együttműködve nyilvánul meg. Erős belső ösztönzőkkel, szokásokkal, meggyőződéssel, példaképpel rendelkező egyén képes akadályoztatás esetén is törekvéseit fenntartani.

Amikor az akarat kizárólag az ösztönök, vágyak irányítása alatt áll, fejletlen akaratról beszélhetünk.

Amikor a cselekvésben a vágyak mellett szerepet kap a célirányos gondolkodás, akkor már egy fejlettebb akaratról van szó. (Ez az iskolaérettség ideje.)

Még érettebb az akarat, ha megjelenik benne az ideák világának továbbfejlesztése, és a formálódó személyiség ebben az irányban keresi tevékenységének célját. (A fiatalok mindig jobb, igazságosabb világot akarnak!)

Az akarat morális karaktere akkor jelenik meg az emberben, ha vágyait úgy tudja irányítani, hogy Én-jéből szellemi valóság áramoljon a cselekvésről való döntésébe. Ez a morális cselekvés alapfeltétele, amely nem parancsból, nem félelemből és nem is érdekből születik. Ez azonban már fölveti a szabadság kérdését is.

Az akaratszabadság problematikája határos az istenhitt és a sors kérdéskörével, ezért teológiai, etikai, filozófiai, pszichológiai és tudományos vetülete is van.

Vannak irányzatok, amelyek tagadják a szabad akarat létezését. (Ilyenek a nihilizmus és a determinizmus is.)

Akik elismerik (pl. Laplace), úgy vélekednek, hogy van mindenkiben egy erő, és ez a szabad akarat, amely valamiféle

pluszt ad minden döntéshez és cselekedethez, és nem leírható vagy indokolható.

Az igazság mindkettő, és ezek ellentéte is: ha van szabad akarat, az ember befolyásolni tudja a dolgokat, emiatt aztán felelősséggel is kell viseltetnie ezekkel kapcsolatosan. Ma a felelősség feltételei törvények által deklaráltak, és sajnos ezzel is azonosítjuk őket. Ez azért sem jó, mert sokan felmentve érzik magukat alóla, mert nem értenek egyet vele, hisz részben tőlük függetlenül lettek megalkotva. Idő kell ahhoz, hogy harmónia jöjjön létre az intellektus és az akarat között! Ezért nagyon fontos hangsúlyoznunk az akarat nevelés fontosságát: a szokások kialakításával, a határozott egyéni célok formálásával és a magatartási normák megszilárdításával.

Mert: „Ha vágyaidat kényezteted: párzanak és fiadzanak.

Ha vágyaidat megölöd: kísértetként visszajárnak.

Ha vágyaidat megszelídited: igába foghatod őket és sárkányokkal szánt-hatsz és vethetsz, mint a tökéletes

hatalom maga.” (Weöres Sándor)
Steiner szerint: „Ha az ember szabadságra törekszik egoizmus nélkül, ha számára a szabadság egyenlő az elvégzendő tett iránti tiszta szeretettel, akkor megvan a lehetősége arra, hogy Mihályhoz közeledjék.”

Az emberiség történelmében mindig vannak olyan szellemi lények, akik a kozmikus világrend ellen fordulnak, hogy megakadályozzák fejlődésében, amelynek célja az egyéni szabadság és a szellemi autonómia megszerzése. De mindig vannak olyan mitikus hősök is, akik sorsukkal eleven példát állítanak az egész Föld viszonylatában arról, amit az egyes emberek saját bensőjükben élnek át. Ilyen Ikarosz és Prométheusz mondabeli alakja is. Mindketten az isteni rend ellenében vették fel a harcot:

Ikarosz: önmaga ember voltában való felemeltetésért,

Prométheusz: az emberek megsegítéséért.

Ikarosz apjával, az athéni Daidalosszal fogolyként volt bezárva abba a labirintusba, amelyet Daidalosz a Minótaurosznak – a félig bika alakú gyermeknek – épített Minósz király kérésére. A szabadulásra csak egyetlen lehetőség kínálkozott: a levegőég. Ezért Daidalosz szárnyakat készített tollakból és viaszból, és ezzel feltalálta a repülést. Ikarosz azonban túlságosan közel került a Naphoz, amely megolvastotta a szárnytollakat összetartó viaszt, és ezért lezuhant. Csak apja menekült meg a rabságból.

A monda többféle értelmezésre ad lehetőséget. Az ezermester Daidalosz saját labirintusa (a gondolkodási erők képe!) tartja fogva. Csak akkor maradhat életben, ha a lenti világ rabsága és a repülés

magassága között talál menekülésre. Ő, a mértéktartó bölcs célba jut csodálatos találmányával, de a fiú, aki tapasztalatok híján is vállalja a veszélyt a szárnyalás öröméért, az életével fizet. A haladásnak, a fejlődésnek ára van! A csata az anyagba záró hideg értelem és a felemelő, szabadsággal és szeretettel áthatott tudatosság között zajlik örök időken át.

Ikarosz ebben az értelemben mihályi erőket hordoz, hiszen az egyetemes emberi lét határait szárnyalta túl azzal, hogy az időtlen végtelenségbe tartott, teljes szabadsággal. Nem öntörvényű, sőt maga lett a törvény azzal, hogy a kor szellemének korlátai fölé emelkedett. A meglévő meghaladása pedig mindig ellenállásba ütközik, vagy valamiféle büntetést von maga után. De az emberi szellem szárnyalásra teremtett, folytonos küzdéssel a mélység erőivel, dacolva a gravitációval is. Mert éltető vágya, a megismerés akarása, újra és újra a repülés univerzumába viszi, hisz mint ember kultúrát teremtő lény is, nemcsak kultúrától függő!

Ikarosz szárnyai azt mutatták meg, hogy az ember a maga erejéből törekedhet az ég felé, hogy a kozmikus Nap-bölcsesség útján megszerezze a szabadságot. Ez pedig egyfajta kegyelmi állapot: olyan belső rend, amelyben megvalósul az Istennel és a lelkiismeretünkkel való harmónia.

Steiner a Mihály-misztériumban azt mondja: „Az ember a valóságot érzi, ha szemben áll a fizikai Nappal és meleget és fényt kap tőle. Krisztussal szemben, aki létét mint szellemi Nap kötötte össze a földi léttel, az embernek ugyanígy kell éreznie, és lelkébe elevenen befogadnia azt, ami a szellemi világban megfelel a melegnek és a fénynek. Szellemi hőtől

érzi majd áthatva magát, ha Krisztust önmagában éli át.”

Prométheusz, a görög mondavilág másik nagy jelentőségű alakja azt mutatja meg, amit a görög misztérium-tanítvány a misztériumon belül átélt, hogy erőt és energiát merítsen a jövőbeni életéhez. „Ez egy biztos útkijelölés volt, amely az embert eligazította abban, hogy mit kell tennie, hogy a jövő érdekében fejlődjön. És amit emberi erőként ki kell fejleszteni, az Prométheusz nagy misztériumdramájában fejeződik ki.” – írja Steiner A templomlegenda és az aranylegenda című művében. Hangsúlyozza, hogy abban az időben, amikor ez a monda létrejött, a tűz volt a legnagyobb felfedezés, és hogy a tűz fogalmába mindazt beleértették, ami valahogyan összefüggött a hővel.

Prométheusznak volt egy testvére, Epimetheus. Nevük jelentése beszédes: Prométheusz az „előre gondolkodó”, Epimetheus pedig a „töprengő”. Itt az emberi gondolkodás két fajtáját látjuk megjelenni. A töprengő ember a világ dolgait hatni engedi magára, majd elgondolkodik rajtuk. Ez volt erre a korra jellemző. Amennyiben azonban az ember nem azt hagyja hatni magára, ami már megtörtént, hanem jövőt teremt, vagyis felfedező és feltaláló, akkor ő Prométheusz, az előre gondolkodó. Soha nem lehetne találmányokat létrehozni „töprengőként”. Egy találmány azáltal jön létre, hogy az ember teremt valamit, ami még nincs meg. Ez először gondolatban jelenik meg, aztán a gondolat megvalósul.

Mikor Zeus megkezdte uralkodását a Földön – így szól a monda –, az emberiség ott tartott, hogy új útra kellett lép-

nie, mert az ősi időkből származó képességei egyre inkább eltompultak. Zeus ki akarta irtani az embereket, hogy másokkal népesítse be a Földet. Prométheusz azonban elhatározta, hogy segíti az emberek fejlődését. Elhozta nekik a beszéd lehetőségét, a külvilág megismerésének képességét, az írást és végül a tüzet. Így az emberiség hanyatlásából újra felemelkedhetett. Zeus ezért a Kaukázushoz láncoltatta, ahol hosszú időn át egy keselyű tépi Prométheusz máját.

Steiner „A harag missziójában” rámutat, hogy ezek az ajándékok az Én-nel függnek össze. A még tompán szunnyadó Én-nek különleges képességeket kellett kapnia, hogy önmagát nevelni tudja. Prométheusz tehát az, aki lehetővé teszi az ember számára, hogy Én-jét önállósítsa, és egyre gazdagabbá, teljesebbé tegye. De ez csak az egyik oldala az Én-nek, mert ezt a gazdagságot ismét ki kell vinnie a külvilágba, összhangba kell hoznia magát a külvilággal, ha nem akar elszegényedni.

Prométheusz csak az egyik adományt hozhatta el, és ezáltal kihívta maga ellen azokat a hatalmakat, akik az egész világlét alapján helyes módon tompítják az Én-t, hogy a másik oldalát is kifejleszthesse, hogy önzetlenné váljon.

Zeus haragja korlátozza Prométheuszt, az emberi Én reprezentánsát, hogy az érzőlélekben tompán szunnyadó Én-je leláncolva a sziklához továbbfejlődhessen, és ne tudjon mértéktelenül tombolni. S ahogy Prométheusz várakozóan tekint valakire, aki majd felváltja Zeus uralmát, annak az istennek az uralmát, aki Prométheuszra, vagyis az emberi Én-re önti haragját, ahogy Zeuszt felváltja Jézus Krisztus, úgy változik át az egyes

emberek Én-je szeretetteljes Én-né, szeretetté.

Látjuk, hogy a szelíd és szeretetteljes Én, amely áldásosan munkálkodik a külvilágban, a harag által bilincsbe vert Én-ből fejlődik ki, mint ahogy kifejlődni látjuk a szeretet Istenét, aki szeretettel veszi gondjaiba ezt az Én-t, amelyet a korábbi időkben bilincsbe kellett vernie Zeus isten haragjának, hogy ne lépje túl mértéktelenül ön maga határait.

Minden prométheuszi erő oda van rögzítve a sziklához, a földhöz. Ez Péter, az a szikla, amelyre Krisztus épített, mert ennek a korszaknak az emberisége a maga fejlődését teljesen a fizikai síkon kell, hogy keresse. A szervetlen, ásványi erőkhöz van kötve.

Az embernek fizetnie kellett Prométheuszhoz való hasonlatosságáért. Ezért kell, hogy legyőzze saját természetét, hogy ne legyen a Kaukázushoz láncolva. A beavattaknak is így kell az embert felemelniük a leláncoltságból, és ami hanyatlik, annak fel kell áldoznia magát.

Ez fejeződik ki a manicheizmus lényegében is:

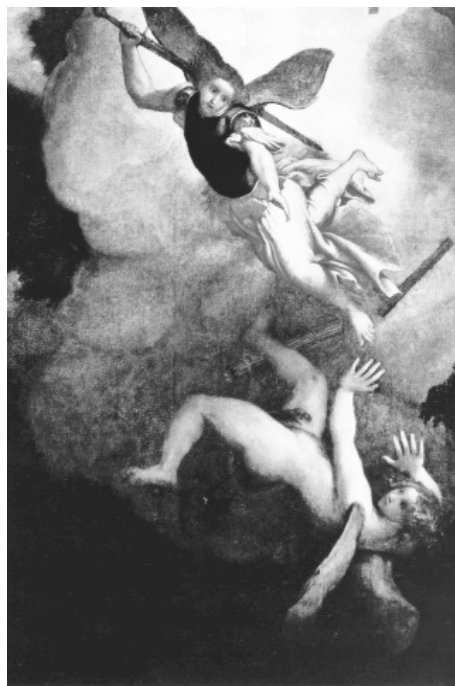
„1) Minden fény árnyékot teremt, azaz, ha valamilyen jót cselekszünk, ugyanakkor az árnyéka is keletkezik ennek a jónak. Egy megtalált forma is hirtelen gátjává válhat egy következő fejlődési fázisnak. Hatalmas akadályozója lehet azoknak az újításoknak, amelyek adott pillanatban lényegesek. Mindig is összütközésbe fogunk kerülni az árnyékkal, amit azzal teremtettünk, hogy valamilyen jót tettünk.

Ezt az árnyékot nem hagyhatjuk figyelmen kívül, magunkkal kell vinnünk a fejlődésünkbe.

2) A jó árnyékának szelídséggel kell

találkoznia, és nem haraggal, erőszakkal! A jó kifejlesztése a gonosszal szemben – erről szól a manicheista út! Szeretet és jóság (szelídség) azok az erők, amelyek megmentik az emberi lelket.” (B. Lievegoed: A lélek megmentése)

Lorenzo Loto 1550-ben készült festményén azt ábrázolja, hogy Mihály kiűzi Lucifert, a lázadó angyalt a mennyekből. Látjuk a fényes és magasztos angyal bukkását. Mihály van ugyan fölül, de a jobbáiban tartott lándzsa egyáltalán nem fenyegető. Sőt, a másik kezét a zuhanó felé nyújtja. A két arc akár egy ikerpáré is lehet, mint a bennünk lévő örökös belső küzdelem elválaszthatatlan két oldala.

Odilon Redon is gyönyörű példáját adja a bukott Ikarosz felmagasztalásának. Bár a kép címe „Ikarosz bukása”, ezt egy

szárnyas fej megjelenítésével fejezi ki a festő. A szárnyas fej az angyali hierarchiák legfelsőbb szintjéhez tartozik, ahol a Trónok, az akarat szellemei, a Kerubok, a harmónia és kozmikus rend szellemei és a Szeráfok, a szeretet szellemei lakoznak. Odilon Redon bukott Ikarosza ezt a szférát idézi.

„Csak a merész, a lélek melegségével átitatott, erőteljes gondolkodás, amely a Földet és a Mindenséget teljességgel átfogja, képes olyan tettekhez elvezetni, amelyekben Michael szelleme valóban megnyilatkozik.” (Ita Wegman)

TÖRTÉNELEMTANÍTÁS AZ 5. OSZTÁLYBAN

1. rész: INDIA

„Nem volt olyan idő, amikor én nem léteztem,

és öröktől fogva vagy te is, és mindenkinek, és így lesz ez mindörökké.”

(Bhagavad-Gíta)

A történelem nemcsak évszámokból, híres hadvezérek, nagy csaták, műzeumban nézegethető törött fazekakból áll, hanem olyasvalami, ami az emberi lelkeken keresztül áramlik. Ez az áramlás a múltból a jövő felé halad és mi magunk is megérintődünk általa a jelenben.

„Látod ezt a sok nagyszerű embert, kik előtted jártak: a hőseket, a felfedezőket, a kutatókat, a szerzeteseket, a hadvezéreket és a feltalálókat? Ismered a történetüket, látod, hogyan tették jobba, hogyan

változtatták meg a világot. Felismered ebben a folyamatban, hogy mi a te feladatod?”

Ez egyfajta morális felelősségérzet felélesztése is, természetesen nem direkt módon. A gyerekek magukkal viszik egy-egy hős történetét: a vívódásait, sikereit, furfangos problémamegoldásait, és ezek segítenek a saját ítéletalkotását, szociális érzékenységét, morális tartását kialakítani.

A történelemben az előttünk járók szellemét is megidézzük egy picit, miközben az emberiség tudatfejlődését követjük. Minden ember az élete során végigjárja a tudat fejlődésének az állomásait, amelyeken az emberiség is áthaladt a történelem folyamán.

A földfejlődés egyes állomásai egy-egy nagy néphez, kultúrához kapcsolódnak. Így 5. osztályban először az indiai, majd a perzsa, a babilóniai, az egyiptomi és végül a görög kultúrkorszakokat tanulmányozzuk.

Azok a képességek, amelyek az egyes korszakokban az adott népben megszületnek, minden ember számára felvehető képességgé válnak.

Milyen ajándékokat kaptunk az indiai kultúrkorszak emberétől, milyen képességeket fejlesztett ki, amelyek később bekerülhettek minden ember „alapfelszerelésébe”?

Ha a kb. 6000 évvel ezelőtti indiai tudatállapotot megvizsgáljuk, akkor egy még alig a földre szállt embert látunk, akinek a figyelme a spirituális világ felé fordul, a földi világ az ő számára csak maja (illúzió).

Még erősen érzi az Egységet, amelyből kiszakadt, fizikai testét csak eszköznek tekinti a földi tanulási folyamatban, de vágyik vissza a Teljességbe.

Felismeri a másik emberrel rokon szellemi magvat önmagában, felismeri, hogy „Te is én vagyok!”. Látja a fizikai világban ható szellemi erőket, és minden erejével, mindennapi gyakorlataival (meditáció, jóga, elvonulás, vágyakról való lemondás) azon van, hogy visszakapcsolódjon az elvesztett világhoz.

Hisz az ok-okozat (karma) törvényében, hogy amit teszünk, gondolunk és mondunk, valamilyen formában visszatér hozzánk. Ez a belső morális törvény később a római jogban köszön vissza ránk,

ekkor már csak külső törvényként.

Az indiai elfogadja szociális helyzetét, nem lázad sorsa ellen, ezt is a tanulás részeként értelmezi. Talán ezért is maradt fenn ilyen sokáig a kasztrendszer Indiában.

India rózsaszín világa az anyaméh biztonságában nyugvó gyermeki léthez hasonló. Illatok, színek, álmok, pávák, fűszerek, hangok, lótuszok világa ez. Ezt a hangulatot próbáltuk megteremteni az epocha során is. Két hétig nem voltak padok az osztályteremben, hanem szőnyegen körbeülve énekeltünk, verseltünk, füstöltünk, mandalát készítettünk, illatokat szagláztunk, hamupötytyőket (bindu) rajzoltunk, táncoltunk és „jógáztunk”.

Megismerkedtünk az indiai emberek isteneivel, hőseivel, a világhoz, az állatokhoz, az embertársaikhoz való viszonyával. Megvizsgáltuk a kasztrendszer is, kipróbáltuk, milyen lehet a különböző korokhoz tartozni: sudraként mások után is örömmel takarítani, harcosként törvé-

nyeket fogalmazni, brahminként szent szöveget tanulni, kézművesként alkotni.

A lélek különböző szerepekbe kerül. Mit tud kezdeni a helyzettel? „Te is Én vagyok!” Egy Egységből szakadtunk ki, különböző tanulási utakon járva fejlődünk, majd egyszer visszatérünk az Egyhez.

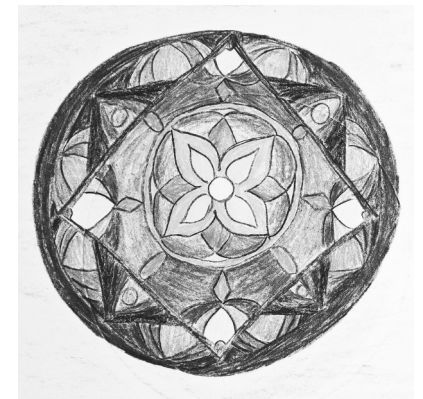
*„Aki az összes lényeket önmagában találja meg
és minden lényben magát látja,
az többé semmitől sem fél.
Ha felismerte, hogy minden lény nem más:
ő maga,
nem győzri többet bánat és kétség,
mert az Egységet ismeri.”
(Upanisadok)*

Az indiai korszak egyik legfontosabb beavatása a Nap-beavatás volt, ahol az egyéni szellem újra találkozhat az isteni Naplénnyel, akit Visvakarmának neveztek; úgy tartották, hogy egyszer majd testet ölt, hogy az emberiség anyagba süllyedését megállítsa. Igazi Krisztus-előkép. Érdekes, hogy ez az előkép min-

den kultúrában megfogalmazódik. Hiába, „egy a valóság, ezer a ruhája”.

Epocha közben többször észrevettük, milyen csodás párhuzamok vannak az indiai mitológia és az Ószövetség történetei közt. Szent Mihály ünnepéhez közeledve álljon itt búcsúzóul egy történet Indráról, a mennydörgés istenéről, aki úgy vezeti a harcosokat a csatában, mint Szent Mihály a mennyei seregeket.

Györgypál Ildikó

Horváth Zsófia, 5. osztály

INDRA LEGYŐZI A SÁRKÁNYT

Összeesküdtek hát az óriások Indra és az emberek ellen, és megfogadták, hogy bosszút állnak Szambara haláláért. Az óriások királya és vezére egy igen rusnya sárkány volt. A neve sem volt külön: Vritrának hívták. Testét, mely akkora volt, mint egy hegység, pikkelyek fedték. Fején szarvak nőttek, szemei pedig úgy

izzottak, mint a vörösén izzó szén. Egy napon így szólt a sárkány az óriásokhoz:

Van valami, amivel mind Indrát, mind az emberfajtaát egyaránt sújthatjuk.

Mi legyen az? – tudakolták hangos szóval az óriások.

Nagyon egyszerű a dolgunk – mondta

Vritra -, *csak el kell lopnunk Indra teheneit.*

Mit gondolsz, mit neveznek Indra teheneinek? Hát a felhőket. A felhőket, melyek a száraz évszak végén elhozzák az életet adó esőt. Bizony a felhőket nevezik Indra teheneinek, mert éppúgy, ahogy minket, embereket táplál a tehének teje, a földet a felhők esője táplálja. És ahogyan a gulya legelész a legelőkön, úgy vonul át a felhősereg, Indra gulyája az égbolton.

Vritra és óriásai elmentek hát, hogy ellopják Indra teheneit. Elhajtották, s elrejtették őket. S akkor rátört a forró évszak Indiára. Eljött, ám nem ment el. Eltelt három hónap, négy hónap, tíz hónap, egy év, s még mindig nem jött az esős hónap. Teltek az évek, egyik a másik után, és már a tizedik év is eltelt, s egy árva csepp eső sem hullott az égből. És még 20 év elteltével sem tértek vissza a felhők.

A végtelennek tűnő szárazság és az égető hőség miatt kókadoztak és senyvedtek a növények. A talaj pedig olyan kemény volt, hogy megakadt benne az eke, így hát vetni sem lehetett bele. Még a sűrű erdők fái is elvesztették levelüket, s halottfeketén meredeztek az ég felé. A kisebb folyók kiszáradtak, s még a Gangesz is, mely a Himalája havából táplálkozott, aprócska patakákká zsugorodott, kis erecskévé, melyben a víz olyan iszapos volt, hogy még az állatok sem tudtak inni belőle.

India népe, férfiak, asszonyok és gyerekek, milliószámra pusztultak el. S azok, akik túléltek a szárazságot, akik a Hima-

lája hótakarója környékén éltek, úgy legyengültek, hogy még a halottaikat sem tudták elégetni. Még soha nem volt anynyi fájdalom és szenvedés az emberek között, mint azokban az időkben. És így telt el 39 év.

Az emberek mind az istenekhez fohászkodtak, különösen Indrához. De sem az istenek, sem Indra nem mert szembe szállni a félelmetes Vritrával. Aztán a negyvenedik évben, amikor már úgy tűnt, hogy elvész az utolsó ember is, Indra elhatározta, hogy harcba száll India népéért, mielőtt túl késő volna.

Magához vette mennyikövét, felszállt a szekereire, befogta Bárt és Barnát, majd elindult a hegyekbe Vritra és óriásai birodalmába. Amikor Vritra megpillantotta a közeledő Indrát, oly szörnyet bődült, hogy a föld és ég rázkódva belere-megett. A sárkány kitérte pikkelyes szárnyát, s felszállt az égbe, hogy szemtől szembe megküzdjön az istennel. Indra a sárkány felé hajította mennyikövét, ám a sárkány vörös pikkelyei feltartóztatták az ütést.

Az óriások ezt látva nevetve ünnepeltek, mert úgy gondolták, ez Indra életének végét jelenti. De a mennykő visszatért Indra kezébe, s ismét rávetette a feltápaszkodó sárkányra. Most Vritra védtelen hasát találta el, amit nem fedtek pikkelyek. Mennydörgés hallatszott, napfényességű villám cikázott át az égen, s Vritra úgy zuhant le az égből, mint egy darab kő. Az óriások pedig királyuk legyőzését látva elszaladtak félelmükben.

Akkor Indra egy barlangot pillantott

meg a hegyoldalban, melynek bejáratát egy nagy szikla fedte. Az isten elhajította mennyikövét, és a szikla darabokra tört. Ott voltak elrejtve Indra tehenei, akik most negyven év után végre esőt áraszt-hattak.

Hamarosan egész India fölött felhőkkel telt meg az ég. S aztán elkezdődött az eső és csak esett és esett. A hegyekben újra csermelyek, patakok csörgedeztek, s megtöltötték a folyókat, új életet hozva a növényeknek.

Bizony, manapság is megemlékeznek az indiai emberek Indra Vritrán aratott nagy diadaláról. Amikor véget ér a forró száraz évszak, amikor mennydörgés és villám jelzi az életet adó eső érkezését, az indiaiak édes süteményeket égetnek el az oltárokon Indra iránti tiszteletük jeléül.

Az esős évszak beköszönt a ős kezdetét is jelzi Indiában. És amiként mi megünnepeljük Szent Mihály győzelmét a sárkány fölött, India népe megünnepeli Indra győzelmét Vritra sárkány fölött.

KÉZMŰVESSÉG

Mi „zajlik” a faragóműhelyben

Éppen két éve írtam a kézművességről egy ismertetőt iskolánk honlapjának „waldorfs tantárgyaink” című rovatába. Ott elsősorban a tantárgy egyes pedagógiai alapjairól van szó, mint pl. miért csak kéziszerszámokkal dolgoznak a gyerekek órán, vagy miért végzik ugyanazokat a feladatokat a fiúk és a lányok, és mindezek hogyan kapcsolódnak a személyiségük kialakulásához. Ez alkalommal az egyes évfolyamokon keresztül, illetve főbb munkáik kapcsán szeretném közelebbről bemutatni, mi „zajlik” a faragóműhelyben.

5. évfolyam

Ekkor jelenik meg új tantárgyként, új szakterületként a kézművesség, melynek két alaptémája az agyagozás és a fafaragás. Ez utóbbi hangsúlyosabban van jelen. A gyerekek kezében ugyanis az izmok, csontok, ízületek ekkorra válnak alkalmassá arra, hogy jól bírják a faragás rendszeres és erőteljes igénybevételét,

mint pl. a faragókésnél a kéz toló-húzó, feszítő-nyújtó mozgásait, vagy a vésésnél a kalapáló mozdulatokat. Ebben az évben többnyire faragókéssel dolgozunk, amely olyan éles, hogy a függőlegesen tartott újságpapírt is könnyedén kettévágja. Nem könnyű a gyerekeket ilyen éles késsel a faragásba bevezetni. Többek között határozott szabályokkal, óvintézkedésekkel kezdődnek az első órák. A könyök a test mellett van, a „tartó kéz” mindig az él mögött, gondosan csuklóból faragunk, a bal kéz hüvelykujja besegít: vágás után vágás. A gyerekek lelkesedése átbillentíti őket a kezdeti megdöbbenésen, hogy mennyivel bonyolultabb szakszerűen faragni, mint korábban, amikor csak úgy fogtak egy ágat és leháncsolták, vagy lazán kihegyezték szalonasütéshez. Hamar ráéreznek, hogy ezekkel a „szokatlan” fogásokkal lehet igazán precízen faragni, formázni. Erre pedig szükség van, ugyanis már az első évben magasra tesszük a mércét.

Olyan kis fajtékákat készítünk, melyek pontosságot és jó formaérzékét igényelnek a munka során. Ilyen például a röppentyű, melynél a propeller adott formájának és dőlésszögének kialakítása igazán nagy figyelmet kíván. Vagy a pörgettyű, melynek formáját már a gyerekek tervezik, de a szimmetria tartása itt is elengedhetetlen. A munkák elkészültével – ügyességük mércéjeként – a gyerekek mindig nagy lelkesedéssel próbálgatják, kinek milyen magasra roppen, vagy milyen hosszan pörög a játéka. Az év vége felé már az agyagozás szokott nagyobb szerepet kapni, amikor az 5. osztályos Waldorf olimpia hangulatához kapcsolódva gyakran egy görög vázát formá-

zunk. Itt a gyerekek már nagyobb méretben találkoznak a szimmetriával és a térbeli formával. Igazán látványosak az elkészült és egymás mellé állított, görög mintával díszített, méretes és formás vázák. Mindeközben fontos élmény marad számukra mind a faragás, mind az agyagozás során kialakult érzés: felnőtt ehhez a munkához, ezt már önállóan el tudom végezni.

6. évfolyam

A nyári szünet után ámulva lehet megállapítani, különösen a fiúknál, hogy már egy lényegesen kialakultabb, szinte már igazi férfikézzel találkozunk a kézfogásnál. Ekkor kerül bevezetésre új szerzőként a faragóvéső, más néven holkervéső. Fő munkaként baltával hasított hársfatuskóból szoktunk „szedőkanalat” faragni, amivel pl. rizst, krumplit, tésztát szedhetünk tálból.

A feladat sokáig tart, mert ennek a hosszú folyamatnak a munkafázisain keresztül sajátítják el a gyerekek a véső használatát, megtanulják először az egyenes oldalak kialakítását, aztán az ívelő felüle-

teket, míg eljutnak a teljes térbeli megmunkáláshoz. A lényeges munkameneteket mindig előre átbeszéljük. Emellett azonban igyekszem nem túl sokat magyarázni, inkább sokat előttük dolgozni, úgymond sokat hagyni ellesni. A diákok minden egyes vésőütésnél rá vannak kényszerítve, hogy teljes figyelemmel kísérjék a vágások hatását, hiszen a fakanál például nem lehet túl vastag, de elég erősnek kell lennie, hogy sűrűbb ételeknél is használható legyen. Ez a faragási feladat egyébként egyben átmenet is a szimmetriából az aszimmetrikus formák világába. A kanálfej és a nyél formáját ugyanis a gyerekek maguk tervezik, ahol a használhatóság szempontjai mellett nagyban törekszünk az egyedi formára, szép ívekre, sajátos alakra.

A fakanál készítése a faragóvéső használatának elsajátításával együtt az év nagy részét kitölti. Igazán formás és alaposan kidolgozott, látványos szedőkanalak készülnek, melyek aztán az otthonok, konyhák hangulatát emelik, legtöbb esetben pedig valóban egy-egy jó ebéd főszereplőivé válnak.

7. évfolyam

Faragással minden évben jelentős mértékben és intenzíven foglalkozunk, mert olyan tevékenység ez, mely az egész embert megköveteli. Aki fával dolgozik – szemben az agyaggal – mindig csak elveheti a munkadarabból. Minden lépésnél áttekinthetőségnek, beleérző képességnek és akaratnak kell együtt megjelennie. Semmit nem tud az ember közben félig álmodozóan tenni, mert annak rögtön

következménye van. Ahogy a gyerekek egyre nagyobbak, úgy kezdünk mi is évről-évre egyre nagyobb munkába. Ebben az évben „klasszikus” feladat egy nagy fatál faragása, amit egy félbehasított hársfa tuskóból alakítunk ki vésővel. A munka, mely az év jókora részét lefedi, igencsak próbára teszi néha a faragók kitartását. A félbehasított tuskónak nem a lapos oldalába vájjuk a tál belsejét, hanem a domború, kerges oldalába, mert így a tál pereme szép íves lesz, a fa rajzolatának gyűrűi pedig még látványosabban kiemelik a felület formáját. A tál belsejét simára csiszoljuk, hogy érvényesüljön a fa szép erezte, a külső oldalán pedig meg hagyjuk a faragás, ill. a véső nyomait „pikkelyes” felületként.

A munka során az egyik fő szempont az egyenletesen görbülő, szépen ívelő, nagy belső tér kialakítása. Ennek a feladatnak igen jó embertani hatása van erre a korosztályra. A kamaszodó gyerekek ugyanis ekkor kezdenek önmagukba befelé fordulni, és ezt a bezárkózást nagyon jól ellensúlyozza egy nagy, nyitott belső tér megteremtése.

Végül még elmesélném, milyen érdekes látni a diákok arcát, mikor első alkalommal előkerülnek a félbehasított, méretes,

kérges fatuskók, ők meg döbbenten állnak fölötté, hogy vajon képesek lesznek-e ekkora nyers fából egy formás tálat faragni. Aztán jó látni őket az év második felében, amint már elégedett arccal pillantanak az elkészülő, igazán szemrevaló faragásaikra, közben alig várva, hogy otthon is megmutathassák kitartó munkájuk gyümölcsét, illetve „gyümölcsös” tálját.

8. évfolyam

A nyolcadikosok a famunkák terén szerzett eddigi tapasztalatuk és magabiztos szerszámhasználatuk által már nagyobb pontosságot és önállóságot igénylő feladatokat is el tudnak végezni. Ebben az évben fő munkájuk egy csapolással összeállított háromlábú ülőke faragása szokott lenni, vaskos hársfapallódarabokból. A feladat összetett, ugyanis az ülőrész kialakítása a faragási képességet erősíti, míg a lábak pontos beillesztése, a csapolás és az ékek a következő évben, a gimnáziumi kézművességben megjelenő asztaloság területéről adnak ízelítőt. A munka első lépésében forma-

tervezőkké válunk, egyedi kialakításokra törekszünk, melyben lényeges szempont többek között az aszimmetrikus, ugyanakkor harmonikus forma. Számtalan kis vázlaton keresztül jut el végül mindenki a saját ülőketervéhez. Ezután kezdődik a megvalósítás. Az ülőkerész íveit, hajlatait faragóvésővel alakítják ki, itt már tényleg elkél a korábbi évek vésőforgató tapasztalata. Ekkor jelenik meg új szerszámként a gyalu, ezzel simítják, egyengetik az ülőke felületét, később ezzel alakítják ki a lábakat. Ez utóbbi is ámulatba tudja ejteni őket, hogyan válik saját kezük által egy négyzetes faanyag lépésről-lépésre szabályos hengerré. Ezután következik a lábak precíz csapolása, ami aztán lehetővé teszi, hogy az elkészült darabokból valóban ülőkék álljanak össze, és nem is akármilyenek. Az iskolai kiállításokon már messziről kitűnnek ezek az egymás mellett álló, egyedi formájú, páratlan faragások. Igazán nyolcadikosoknak való feladat ez.

Mindig izgalmas számomra, amikor új tanév kezdődik, és az új osztályok belekezdenek kézműves munkáikba. Vajon ezek a csapatok hogyan fogják kivitelezni a feladatokat, tudva, hogy itt a hangsúly nem a fizikai munkán, hanem a szépségen, az alkotáson és az egyéni kidolgozáson van. Végezetül eszembe jutott a nemrég tartott tanévnyitó köszöntőm egyik befejező gondolatának részlete:

„... egy székláb megfaragása olyan élet-tapasztalatot nyújthat, mellyel bárhol a világon boldogulni lehet. S a tények bizonyítják: a Waldorf gyerekek boldogulnak is.”

Vizy Péter

MATEMATIKA ÉS MORALITÁS

A magyar tanügyi rendszerünknek egyik, szerintem súlyos hibája, hogy sajnos nem tanítják meg a gyerekeket osztani és kivonni.

A hagyományos iskolákban az történik, hogy a gyerekeket megtanítják összeadni, pl. $5+7=12$. Utána nem úgy folytatják, hogy $12-7$ az 5 , hanem úgy, hogy megnyit kell a 7 -hez hozzáadni, hogy 12 legyen. A kivonás helyett tehát tulajdonképpen egy fordított összeadást tanítanak. Erre még azt mondhatnánk, hogy ez nem is olyan nagy gond, a gyerekek el tudják végezni azt a műveletet. De ha belegondolunk abba, amit mi elsőben csinálunk a gyerekekkel – ezeknek a műveleteknek megvan a minősége.

Az összeadás-manó egy gyűjtögető manó, ami begyűjti mindenhol a terméseket, ha ezt túlzásba vesszük, az egy önző gesztus lehet. Tehát szüksége van az embernek, a természetnek erre a lépésre is, de szükség van arra is, hogy ez egyensúlyban legyen, és jöjjön a kivonás-manó, aki mindenkinek ad az övéből. Tehát feloldja ezt a csak felé áramló gesztust.

Majd ugyanez játszódik le a szorzás és az osztás területén. Az osztás egy nagy szociális gesztus, a szorzást pedig egy varázsló segíti, aki elképzeli, és már megvan. Tehát egy felfokozott összeadésként, meg egy felfokozott kivonásként szerepelnek. És hogyha ez nincsen meg,

akkor érzem azt, hogy megtörténhetnek társadalmi szinten is sokakat érintő dolgok.

Van például ez a bankrendszeres dolog: az emberek abban gondolkodnak, hogyha van nekem mondjuk 12 millió Ft-om és szeretnék venni egy 15 milliós házat, akkor elmegyek a bankba és felveszem a hitelt. Azt látják, hogy nekem van ennyi, kell még hozzá annyi, azt valahonnan kívülről behozom.

A következményei ennek elég kemények lehetnek, nagyon sokan érzik ezt magukon, nem is tudom, hogy százalékos arányban hogy lehetne ezt kifejezni.

Nagyon kevesen vannak, akik azt mondják, hogy pl. szeretnék venni egy házat, ezért kiveszem mindig a fizetésemnek egy részét és félreteszem, és mondjuk 5 év múlva megveszem azt a házat, és a ház teljesen az enyém.

Ha hitelt vesz fel valaki, akkor sem lesz teljesen övé a ház, csak egy illúzióban van, mert a bank ráteszi a jelzálogot, és sokkal többet is fizet ki. Ez azért történhet ilyen nagy mértékben meg, mert az embereknek kimaradt a kivonás. Nem tanultak meg kivonni a fizetésükből egy összeget, nem tanultak meg spórolni...

Balog Lehel

SORSKÖVETÉS

Meghökkenetek az évfordulók! Amikor a Dióhéj szerkesztősége felkért, hogy rendhagyó módon írjak pár sort a sorskövetési rovat elé, azt mondtam, nem kelle-ne nékem ilyesmivel untatni a tisztelt olvasókat, de utána mégis kikívánczozott belőlem néhány gondolat. Főleg az, hogy rájöttem, hogy pont ennek az osztálynak az indulása az én gödöllői pályafutásomnak 20 éves jubileumára esik. Pont 20 éve kerültem ide – kívánczoltam ide! – egy „nagyon indulófélben” lévő kis iskolába. Az iskola akkor már 3 éve működött; egy komoly, elhivatott tanári kör s az őket támogató szülők lelkes csapata működtette. Ma már elképzelhetetlenül zűrzavaros körülmények között fejlődött ez a kis intézmény, az országban a második Waldorf-kezdemény. 10 kisgyerek

állt előttem az évnnyitón – a törvények nem tudták megérteni, hogy ez is adhat boldogságot tíz kedves családnak! (Igaz, hogy az induló csapatban többek között Katrin, Eliza, Erzsike néni, Gecse Attila kisgyermekai is felsorakoztak nagy büszkén!) Gyönyörű kis csapat voltak! Nem nagyon volt pénz semmire, de azért valahogy mindig jutott fizetés, kigazdálkodtuk a bérleti díjat. Hajtott mindenkit egy elszánt, forradalmi hevület! Az osztály létszáma lassacskán növekedett, néhányan ugyan elhagyták az intézményt különböző okok miatt. Túléltek az épületváltást – most abban a teremben tanítok, ahol akkor kezdtem a negyedik osztályomat. Megalapítottunk egy gimnáziumot is közben, s mikor az osztályom befejezte a 8. évét, elém állottak a szülők s tanítvá-

és szorgalmuk magas egyetemekre, ki-magasló teljesítményekhez segítették, hanem mindőjükre! „Dióhéjban” ennyi a történet, boldog vagyok, hogy ennyi, a tündérmesébe illő történet velem – velünk! – megtörténhetett! Köszönet minden nagyszerű tanárnak, bátor szülőnek, kik ezen aranybetűkkel írt fejezetet segítették befejezni!

Ákos bácsi

Benke Dániel

nyok, s felkértek, hogy vigyem tovább az osztályt, legyek a kísérőjük a „gimnáziumban” is. (Ma már ez is elképzelhetetlen, hogy az a személy, aki nyolc évig vezet egy osztályt, jogosult lehessen arra, hogy legmegfelelőbb és kompetens személyként terelgesse a nyáját még öt éven át.) Egészen az érettségiig! 19 diák tett sikeres érettségit, vagyis az összes, aki megpróbálta. Mindegyikük képességei szerint, becsületesen és örömmel. A kedves Márton Szabolcs, aki a Premontrei Gimnáziumból került hozzánk, sajnos már nincs közöttünk, az érettségi után autóbalesetben az életét vesztette. Azóta az osztályom diákjainak többségével személyes kapcsolatban vagyok. Tudom, merre járnak, „hogy teljesítenek”. Látom rajtuk, hogy sikerült lélekben „örök Waldorf diák”-nak maradniuk! Nemcsak azokra vagyok büszke, kiket tehetségük

Az érettségin sikerült egy olyan eredményt elérni, amivel bárhova jelentkezhettem reális eséllyel belföldi és külföldi felsőoktatási intézményekbe. Ebből adódóan következett egyfajta bőségszavar, ami miatt nem sikerült száz százalékgig eldönteni, hogy merre is tovább; ennek az lett a vége, hogy az őszi félévre felvettek egy olyan szakirányra, amely hobbiszinten tetszik, de nem tudom elképzelni magam benne negyven évig. Ezután Németországba mentem, ott jelentkeztem egy főiskolára, ahova fel is vettek. Ez már jobban megegyezett az elképzeléseimmel. Egy év után újra jelentkeztem itt Magyarországon ugyanúgy közgazdász képzésre, amelyet most decemberben fogok abszolválni. Jelenleg Freiburgban végzem a hozzá tartozó szakmai gyakorlatot. Konklúzióként leszűrhető, hogy bármit csinálhatok az érettségi után, ami tetszik, csak el kell dönteni, hogy mi az, ami teszhezálló. Így jött, hogy a szabadidőmben többek között a tőzsde megismerésével foglalkozom, és már most próbálom felmérni, hogy a szakosodott területemen jelenleg milyen igények vannak és merre érdemes

mélyebb ismereteket szerezni. Így jött, hogy tavasszal elvégeztem a belső auditori képzést és megszereztem a hozzá tartozó oklevelet is. Igyekszem minél nagyobb hangsúlyt fektetni még a nyelvek tanulására, hogy legalább tárgyalási szinten tudjam őket minél előbb alkalmazni.

Az eltöltött éveken nem szoktam sokat merengeni, sokszor megkapom a lehetőséget különböző összejöveleken a nosztalgizásra. Inkább feltűnik, hogy az iskolás évek alatt inkább negatív visszajelzéseket kapott maga az iskola, de most ezt már egyáltalán nem tapasztalom, sőt érezhetően előnyben részesít engem is az, hogy más emberek is egyre érdeklődőbbek az iskola és az iskolarendszer iránt. Másikrészről úgy látom és tapasztalom akár a munka világában is, hogy akinek akármilyen

kötődése is van a Waldorfhoz és találkozik egy olyannal, aki szintén kötődik valamilyen formában a Waldorf iskolához vagy óvodához, azokkal a személyekkel sokkal közvetlenebb kapcsolatot lehet kialakítani rövidtávon, mint másokkal.

Farkas-Both Luca Fruzsina

Érettségi után jelentkeztem a Buddhista Főiskolára, ahol az első félév után rádöbentem, nem ez az, amit kerestem; persze érdekes volt és tanulságos (meg tudtam például, hogy a szanszkrit nyelvet sokkal nehezebb megtanulni, mint a németet), de ezt az időszakot amolyan „körülnézős” évnak tekintettem. Felköltöztem Pestre albérlésbe, dolgoztam Villing Zsófi kávézójában, aztán egyszer csak a Solymári Waldorf Tanárképzésen

találtam magam. Nem sok mindent szoktam megbánni utólag, tudom, hogy mindenki hoz jó és rossz döntéseket élete során, de azt hiszem, azt azért bánom, hogy abbahagytam ezt az iskolát. Visszaköltöztem Veresegyházra, később Erdőkertesre. Óvodai dajka végzettséggel felvettek pedagógiai asszisztensnek az erdőkertesi oviba, közben kitanultam a fémműves mesterséget. Sajnos az óvodából elküldtek, mert egy régi munkatársat vissza kellett venniük. Két éve leköltöztünk Nógrád megyébe, Szandaváraljára, ahol egy kis boltban dolgoztam, jobb híján. A nyáron férjhez mentem, és a nagy boldogságot még tetézte, hogy olyan munkákat kaptam, amelyekben örömem telik. Nemrég én voltam az egyik falugondnok-helyettes, most pedig kulturális közfoglalkoztatottként dolgozom és éppen egy Mihály-napi összejövetelet szervezek. Elkészült az ötvösműhelyem is, tele vagyok tervekkel és ötletekkel (és persze van itt még néhány adag aggály és kételkedés is), de bízom benne, hogy lassan, de biztosan megtalálom az utam. Kicsit nehéz volt most ezt a visszatekintést megírni, mert éppen „elgondolkodós” időszakomban vagyok, megvannak már az elképzeléseim a jövőt illetően, csak még a következő lépéseken kell gondolkodnom.

A Waldorfnak pedig röviden (dióhéjban) azt köszönhetem, hogy hozzájárult ahhoz, aki vagyok. Most már befejezem, mert még a végén túlzottan „bepátoszosodom”.

Fazekas Kristóf

Érettségi után Pestre költöztem és a Gábor Dénes Főiskolára jelentkeztem.

Fotózással és számítógépes grafikával kezdtem foglalkozni hobbiként, ezek visszanyúlnak gimnazista éveimre. A buddhizmus kezdett érdekelni. Sokáig jártam előadásokra és meditálni a budapesti buddhista centrumba. Ezzel párhuzamosan az amerikai autós kiállítások és találkozók fotózásába kezdtem. 2,5 évet jártam a főiskolára. Anyagi gondok miatt külföldre kényszerültem. Így Észak-Angliába kötöttem ki, ahol felszolgálással foglalkoztam 2 évig, itt találkoztam barátnőmmel, aki Hódmezővásárhelyről jött, dekoratőri végzettsége van. Nem járt Waldorfba, de fő álma, hogy Waldorf tanár lehessen.

Később Dél-Angliába költöztünk. Fél évet töltöttünk itt. Voltam házaló ügynök, később partifotósként dolgoztam, a barátnőm baristaként. Nem találtunk nyugalmat, így egy lehetőséget megragadva fél évre Belgiumba költöztünk, ahol kisebb éttermi munkák mellett hollandul tanultunk és rajzsakköre jártunk. Barátnőm pár hétre Németországba ment lehetőségek után, én addig hazajöttem egy targoncavezetői jogosítványt elvégezni. Végül barátnőm is utánam jött. Most itthon vagyunk újra, barátnőm a Gellért hotelben kapott barista állást. Én beiratkoztam a Werk Filmakadémiára, vágói szakra.

Az amerikai autós közösségnek mai napig szerves része vagyok. A Komáromi Nemzetközi Nagytalálkozóknak én vagyok a hivatalos fotósa, immáron 5. éve. Egy V6-os összkerekes Chrysler Voyagerrel képviselem az Őrült Voyageresek egyesületének alapítói pozícióját.

Sok tervünk van; fotózással, grafikával, dekorációval, festés-rajzolással mai napig foglalkozunk.

Minivállalkozásba kezdvén Waldorf gyerekzsoba és autó-motor hobby témakörben fali dekorációkat festünk. Cryvisual Photography-ként a facebook-on lehet megtalálni munkáimat.

Gyarmoczki Pál

Az érettségi után még nem nagyon tudtam, hogy merre tovább.

Ismerve a tanulási képességeimet és a szorgalmamat, tudtam, hogy reálisan nézve a főiskolai pálya nem nekem való, sajnos ahhoz az én szorgalmam és kitartásom kevés.

Viszont sajnos a mai világban egy sima érettségivel és emellé nagyon gyenge nyelvtudással szakma nélkül nem sokra megy az ember, így volt 2 év pihenőm,

amíg kerestem az utamat, hogy merre is induljak.

Sok gondolkodás után családi vállalkozásban kezdtünk el gondolkozni.

Aztán elvégeztem egy Photoshop alaptanfolyamot, ami ehhez szükséges volt, illetve aminek később nemcsak én, hanem többek között öcsém is hasznát vette, hiszen sikerült átadnom neki is a frissen szerzett tudásom nagy részét.

2009-ben kezdtem el dolgozni ebben a családi vállalkozásban, jelenleg is ott dolgozom.

A lényege az, hogy egy speciális textíliákkal működő digitális textilnyomtatóval különböző egyedi mintákat nyomtatunk különböző pólókra és textilekre.

Ezen belül is inkább a számítógépes tervezéssel (feliratok, grafikák alap szinten),

1. osztály

2. osztály

3. osztály

5. osztály

4. osztály

6. osztály

7. osztály

8. osztály

rendelésfelvétellel vagy eladással és a nyomtatógép vezérlésével foglalkozom. Részletesebb információ a tevékenységről és a cégről: www.polonyomdastudio.hu Nem érzem úgy, hogy ez az, amivel foglalkozni szeretnék, de amíg nem jön olyan lehetőség az életben, ami minden szempontból jobb lenne, addig valószínűleg marad. Hogy meddig, az kiszámíthatatlan.

Sok kellemes emléket őrzök az iskoláról. A fiatalságom talán legmozgalmasabb éveit töltöttem ott.

Kedveltem az osztálytársaimat és a tanárait is. Ákos bácsi majdnem olyan, mintha a második apukánk lenne, azt hiszem, ezt többek nevében is mondhatom. Örök barátságok születtek ott, és olyan élményeket hozott, amiket nem felejték el. Számomra utólagosan visszaneézve nagyon jó és kellemes emlék a Waldorf, sokat köszönhetek neki.

Azóta is, ha tehetem, jelen vagyok minden osztálytalálkozáson Ákos bácsinál. Bár azóta jó pár év eltelt és mindenki öregebb lett, de a hangulat még most is hasonló, mint anno az osztályteremben is volt.

Pataky Marcell

Az érettségi után felvettek az ELTE történelem szakjára, ahol a filozófia minort választottam. Az alapképzés elvégzése után a mesterképzésemet is itt végeztem, a Visegrádi Országok Társadalomtörténete szakirányon. Egy ideig úgy gondoltam, hogy majd a tanszéken maradva folytatom tovább a tanulmányaimat, de a szakirányom doktori képzése nem indult el (aminek így utólag örülök).

Ebben az időben főleg a hangosítással foglalkoztam és szerencsére munkáim is akadtak ezen a területen. Miután befejeztem az egyetemet, elkezdtem informatikával foglalkozni és képezni magam ezen a téren, aminek hála idén áprilisban munkát kaptam az EPAM Systems nevű amerikai szoftverfejlesztő cégnél Szegeden, ahol jelenleg is dolgozom és szoftverteszt-automatizációval foglalkozom. Nagyon élvezem ezt a munkát, remek lehetőségek vannak itt, és minden támogatást megkapok a cégtől, hogy fejlődhessek.

Visszatekintve a waldorfos korszakra: nehéz ebbe belekezdeni, mivel őswaldorfos vagyok, már oviba is ide jártam. Azok az évek még mindig nagyobb részét teszik ki az életemnek, mint amelyeket máshol töltöttem. Úgy érzem, nagyrészt a waldorfos környezetben eltöltött időnek köszönhetem, hogy nem kizárólag egy dologgal tudok foglalkozni és nyitott vagyok új dolgok megismerésére, mint például a programozás, vagy amilyen a hangtechnika volt. Azt tapasztalom, hogy jelenlegi munkám során is kamatoztatni tudom azt, hogy egy kicsit rugalmasabban és más szempontok alapján tudok a feladataim felé közelíteni. Mindig jó érzés visszagondolni az iskolás időszakra, jó tanáraink voltak, akiktől minden téren sokat kaptunk. (Külön kiemelném Ákost, akit tizenhárom hosszú év fáradságos és aprólékos munkája ellenére sem kergettünk az örületbe.) Legkedvesebb emlékeim közül talán a színdarabokat és az azokra való készülődést említeném meg, de sokáig folytathatnám a felsorolást.

Szabó Éva

Csak 11.-ben csatlakoztam Ákos osztályához, nagyon szerettem az előző helyemet is, de mindenképpen ki szerettem volna próbálni a számomra oly vonzó Waldorfot. Sosem bántam meg a váltást! Ez a három év nagyon gyorsan elszállt, tele élményekkel, emlékekkel, mély nyomokat hagyott bennem. Az utolsó, érettségire felkészítő év nagyon hasznos volt, a három kis érettségi után a nagy már kevésbé volt ijesztő, ezt mindenképpen kiemelném.

Érettségi után Szarvasra jelentkeztem az óvóképzőre; fel is vettek, elmentem a gólyatáborba is, de nem tetszett igazán a hely, sem az emberek, akikkel ott találkoztam, így egy év tanulmányi szünet következett. Dolgoztam Gödöllőn a TEVA-ban, majd a Learben. Ezek után üdítőleg hatott ismét iskolapadba

ülni, az ELTE Tanító- és Óvóképző Karán. A többi egyetemi karhoz képest barátságosabb, sokszor mondtam, hogy „waldorfosabb”, ott is megtaláltam hát a helyem. Óvodapedagógusi tanulmányaim folyamán sokszor szóba került a Waldorf pedagógia, csoporttársaim ekkor már mosolyogva néztek felém jelezvén, hogy van közöttük is egy waldorfos.

Projekthetünkön én a Zene, játék, múzeum projektben vettem részt, s mint hogy euritmiából érettségiztem, előadást tartottam e mozgásművészeti formáról a hallgatóknak és tanárainknak.

Szakdolgozatomat is áthatotta „hovatartozásom”, címe: A Waldorf óvoda zenei nevelése volt. Ezt követően – ismét az ELTE-n – jelentkeztem a gyermek- és csecsemőnevelő-gondozó szakra, két év alatt el is végeztem azt. Mint hogy nem volt nyelvvizsgám, s így nem

kaptam meg a diplomát, inkább ezen a területen próbáltam meg elhelyezkedni. Beadtam a jelentkezésemet abba a bölcsődébe, ahol a gyakorlatomat töltöttem, s fel is vettek. A waldorfos múltat itt is megemlíteném, önéletrajzom háttere két kis gyapjú manó képe...

A „csecsemős” idő alatt összejöttem párommal, akivel aztán Budapesten összeköltöztem, mivel itt kaptam állást. Egy éve vagyok tehát ebben a bölcsődében, speciális csoportban: egyik szobánkban ép fejlődési menetű, másokban pedig sajátos nevelési igényű gyermekek – pl. autisták, Down-szindrómások, mikrokefáliások, hallás-, látás-, mozgássérültek – vannak. Nagyon szeretek itt dolgozni, s ha lenne nyelvvizsgám, már akkor sem szeretnék az óvónői szakmában elhelyezkedni. Ha mégis óvónőnek adnám a fejem, valószínű, hogy Waldorfban kötnék ki.

Sokszor eszembe jutnak a waldorfos évek, az euritmia- és rajzórák, az éjszakába nyúló színdarabok, az ünnepek, de az egyszerű hétköznapiak is, például amikor kinn tartottuk az órát a szabadban. Aranyköpéses kis füzetem máig megvan, sokat nevettünk az osztállyal.

Nagyon boldog vagyok, hogy a Gödöllői Waldorf Iskola része lehettem! Semmi hátrányát nem tapasztaltam ennek, inkább kíváncsiak az emberek. Ahogy én látom, semmi szégyellnivaló nincs abban, hogy valaki Steiner iskolájába járt, sőt!

Szabó Illés

Érettségi után két évet jártam a Bartók Konzervatórium jazz tanszakára. Ezután

a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem következett, ahol idén diplomáztam jazz-gitár szakon. Közben egy fél évet tanultam Hollandiában is a Conservatorium van Amsterdam diájként. A tanulás mellett elkezdtem tanítani különböző iskolákban, többek közt a Bartók Konzervatóriumban is helyettes tanárként, zenekarokban játszom, színházakban dolgoztam. Jelenleg egy ritka izombetegséggel küzdök, emiatt egy hosszabb szünet következik illetve tart is már egy ideje, de igyekszem ezt az időt a javamra fordítani, vonós és fúvós hangszerelést tanulok, és zeneszerzéssel, formattal foglalkozom.

A Waldorfról nehéz ilyen terjedelemben bármit is írnom, sokszor a nyarakat is ott töltöttük, a különböző átépítések és felújítások miatt. Az iskola átvitt és konkrét értelemben is a családom volt; amit itt kaptam, igyekszem nem elfelejteni!

Torday Tamás

Az iskola elvégzése után elég gyorsan a Waldorf-tanárképzésen kötöttem ki, különösebb elképzelések nélkül a jövőre nézve. Nem terveztem, hogy valaha is tanár leszek, harmadévben el is tanácsoltak, de néhány pártfogóm és különösképpen csoporttársaim kérésére visszavettek egy hét távollét után. Ez fordulatot jelentett. Fokozatosan stabilizáltam anyagi helyzetemet, és befejeztem a tanárképzést. Egyre több lehetőséget találtam a tanításban, az utolsó gyakorlatokat már nagyon élveztem, és sikerült olyan munkát végeznem, amely lehetővé tette, hogy diplomám megszerzése után azonnal dolgozni kezdjek.

Jelenleg a szegedi Waldorf iskolában tanítok, emellett szenvedélyeimnek hódolok: írok, festek, zenélek. Alapvetően jól érzem magam a bőrömben.

A Waldorfban eltöltött időszak nemcsak életem legmeghatározóbb időszaka volt, de a legszebb is egyben. Az ott szerzett benyomásaim a mai napig éreztetik hatásukat, néhány ott megismert emberrel azóta is szoros kapcsolatban vagyok, a többiekéről pedig szép emlékeim vannak.

Üveges-Pusztai Tünde

Az érettségi után az ELTE Tanító- és Óvónőképző Főiskola padjait kezdtem el koptatni, de hamar rájöttem, hogy nem ez lesz az én pályám, nem nyerte el a tetszésem, így egy év után otthagytam, és elkezdtem dolgozni. Kikötöttem egy ruhaüzletben, ahol 1,5 hónapot töltöttem el, mert kaptam egy álláslehetőséget a XVI. kerületi önkormányzatban mint alpolgármesteri titkárnő. Természetesen elvállaltam, majd 5 év múlva polgármesteri asszisztens lettem. Jelenleg is itt, ebben a munkakörben dolgozom, kibővítvé mindenféle rendezvény lebonyolításával. 4 évvel ezelőtt elkezdtem gondolkodni, hogy mégis elvégeznék egy főiskolát vagy egyetemet, így jelentkeztem a Nemzeti Közszerződési Egyetem Közigazgatás-tudományi Karára, amelyet sikeresen elvégeztem. 3 éve kezdtem el önfenntartó életemet, akkor költöztem el a szüleimtől egy kis önkormányzati lakásba, majd ebben az időben belépett az életembe a férjem, akivel tavaly augusztusban hivatalossá tettük szerelmünket.

Waldorfos évek: a gyerekkorom legjobb évei voltak. Mindig szívesen mesélek mindenkinek, hogy hova is jártam, hogy miként tanultunk meg magunkért tanulni, hogy minden tanár szívén viselte a gyerekek sorsát. Sokszor eszembe jutnak az osztállyal közösen elkövetett csínytevések, mint például amikor kollektív kijöttünk az irodalomóráról.

Az adventi ünnepségeket is nagyon szerettem, amikor összegyűltünk, mindenhol a fenyő és a viasz illata szállt. Az utolsó években már mi olvastunk fel verseket az osztálynak; megnyugtató és bensőséges volt. Hálás vagyok a szüleimnek és a tanárainknak, hogy részese lehettem a gödöllői Waldorf iskolának.

Várszegi Márton

A 2007-es waldorfos érettségivel egy szép korszak záródott le az életemben, és ezzel egy időben nyílt ki egy másik kapu számomra, számunkra. Bár én nem mondhatom magamat tősgyökeres waldorfosnak, de a Gödöllői Waldorf Gimnáziumban eltöltött öt év igencsak meghatározó szakasza volt az életemnek. Jó kis közösség volt a mi osztályunk Ákos (bácsi) terelgetésével. Mindenki egytől-egyig nagy egyéniség volt, ami a számomra a mai napig az egyik legfontosabb érték. Másrészről viszont valakinek ezt a csapatot össze kellett tartania, ami, valljuk be, nem kis teljesítmény, de hát így szép az élet. Ha mindig van valami, ami kizökkent minket az egyhangú, a megszokott hétköznapiakból. A feladatokat előbb vagy utóbb úgyis legyűrjük.

Az érettségi után a Gödöllői Szent István Egyetem gépész karára nyertem felvételt, majd néhány év elteltével műszaki menedzserként hagytam el az egyetem épületét. Az ott eltöltött idő alatt két OKJ-s oklevelet is szereztem a tanulmányaim kibővítéséhez. A szakdolgozatom védeése után rohantam a temp-lomba, hiszen a menyasszonyom várt rám „türelmetlenül” az oltárnál. Na jó, a két időpont között azért eltelt 2 hónap, de én ezt így érzékeltem. Jelenleg a Gödöllői Tessedik Sámuel Szeretetszolgálat intézményeinek gazdasági irodájában dolgozom mint gazdasági ügyintéző, könyvelő, immáron 3 éve. Szeretem a munkámat, de egy dolog azért mégis hiányzik az életemből. És ez pont a Waldorf iskola adta „plusz

energia”. A művészet, a kreativitás és az egyéniségem megélése, kibontakoztatása. Ezen hiányosságomat is próbálom pótolni. Feleségemmel együtt egy mesekönyv kiadását tervezzük, illetve egy gödöllői klub (Garoda Klub) beindításán dolgozunk családi vállalkozásban.

A gödöllői Waldorf iskoláról csak jó emlényeim vannak, legalábbis én így emlékszem. Nagyon sokat köszönhetek a gödöllői Waldorf tanárainknak, osztálytársainknak és nem utolsósorban családomnak is, hogy olyan emberré válhattam az elmúlt 12 év alatt, amilyen most vagyok. Kívánom minden egyes végzős osztálynak, hogy olyan csapat részese lehessen, mint amilyen a mi kis osztályközösségünk.

ARCOK

„...NEKEM ITT VAN MOST HELYEM ÉS FELADATOM...”

Beszélgetés Forgács Erzsébettel múltból, jelenről és jövőről

Az évnyitón sokakat váratlanul ért a bejelentés, hogy búcsúzol az iskolától, és mostantól a szadai Waldorf óvodában fogsz dolgozni. Mesélj egy kicsit magadról, az eddigi utadról, ami újra az óvodába vezetett...

Már tavasszal, amikor kiderült, hogy a gödöllői óvodában keresnek embereket, felmerült bennem, hogy én úgy érzem, nyugdíj előtt vissza szeretnék menni még óvodába dolgozni. Amikor erről a tanáriban meséltem, Csilla is pont ott volt, és utána meghívott engem is, mint az egyik jelöltet, aminek nagyon örültem. Ez végül nem jött létre, azonban teljesen véletlenül nyár közepén kiderült, hogy a szadai óvoda is óvónőt keres. Itt már teljesen az égiekre bíztam magam: ha van ezzel dolgom, akkor biztos megtalál a feladat, ha meg nem, akkor nyilván nem ebben az időszakomban vagy ebben a földi életemben lesz fontos számomra. Nagy örömmel és ujjongással töltött el, amikor kiderült, hogy engem választottak. Pedig nehéz szívvel hagyom ott a gyerekeket az iskolában, de mégis volt bennem egy óriási belső öröm. Azt gondoltam, ez most egy nagyon nagy lehető-

ség arra, hogy valamit újra csinálhassak kicsi gyerekekkel és a szüleikkel.

Nekem ez egy ajándék, és egy kihívás is egyben, hogy újra óvónőként dolgozhatok. Kihívás, hogy mit fogok tudni megvalósítani azokból, amiket már régóta az iskolában is próbáltam – pl. a Szülők Iskolájával, ami ott nem vezetett sikerre. Kevesen vettek részt rajta, ugyanakkor úgy érzem, hogy a szülőknek rengeteg igénye lenne ilyenekre, sok a kíváncsiság ebben a tekintetben, de valahogy nem találtam az utat, hogyan lehetne őket igazán a közös munkába, gondolkodásba bevonni. Lehet, hogy így, hogy már kisebb korban találkozom velük, jobban sikerül ez, és talán időben ráébrednek arra, hogy ez az időszak a gyerekeknek, ami visszahozhatatlan. Hogyha itt és most valamit megpróbálunk együtt jól csinálni, akkor ennek a hozadéka a későbbi éveiben is annak az emberkének meg fog térülni.

Milyen óvodáról álmodsz?

Nekem ez volna a vágyam, hogy lehetőleg egy olyan óvodát csináljunk, ahol

minél kevesebb az olyan dolog, amit mesterségesen kell már újra a gyerekek életébe bevinni. Azt látom, hogy a gyerekeknek a legfontosabb az, hogy mi az, amit átengednek a saját fizikai testükön. Hiszek abban, hogy tevékenységeken keresztül lehet valójában olyanná tenni az óvodát, mintha ott is egy családi élet folyna. Ahol ott dolgoznak az „anyukapótló” óvó nénik, és a gyerekek vagy belefolyanak a munkába, vagy pusztán látják, és akkor van mit bevinni a játékukba. Terápiás oldalról már egy ideje látom, hogy a mai gyerek nem tud játszani. Hisz mit játsszon? Nem látja maga körül a valódi olyan munkákat, amit a kisgyerek még tettnek él meg. Az, hogy én dagasztok, az egy tett. Az, hogy mosogatunk, hogy apa megszögel valamit,

hogy lefestjük a kerítést, az egy-egy tett. Az, hogy úgy dolgozom, hogy ülök egy képernyő előtt, és az egész testem merev, mozdulatlan, az nem egy tett. A kisgyerek ebből mit tud utánozni? Hisz a gyerekek lételeme a mozgás...

Hihetetlen nagy kihívás ez mindannyiunk számára, hogy mit tudunk a gyerekek elé vinni. Nagyon jó például ilyen szempontból, ha együtt van egy iskola és egy óvoda, mert akkor látni lehet a műhelyt meg az iskolakertet, bemenni néha, csinálni ezt-azt. Fontos, hogy a gyerekeknek megjelenjen az a minőség is, ami tulajdonképpen a férfi oldal. Ez is nagyon hiányzik ma a gyerekek életéből, mert az apukák nagyon későn jönnek haza, vagy túlságosan messze dolgoznak

a családtól. Tehát az apukák nincsenek jelen, és nem kell ehhez elvált családnak lenni. Nincsenek jelen a gyerek életében pont ebben a nagyon fontos életszakaszában. Persze nem mintha egy kamaszodó gyereknek nem lenne fontos, hogy hogyan látja a másik nemet, vagy a saját nemét maga előtt példaként! Minden életkorban fontos ez.

A Waldorf iskola annyira szerencsés, hogy egy műhelyben dolgozó tanár az férfi, egy kertművelő tanár az többnyire férfi. (Legalább is Gödöllőn így van ez.) Bele lehet pillantani a tevékenységeikbe, kézzelfoghatóan tapasztalható a végeredmény. Hogyha egységben nézem a gyermekemet, akkor ezek nagyon fontos dolgok. Nem elég az, hogy tartunk egy reigen-t. Mert ha így nézem a reigen-t, akkor az tényleg csak programszerű.

Olyan, mintha tartanék egy órát. Beviszem pl. ősszel a törpikéket, ha ennek van az ideje, de eleve nem tudom, hogy milyen egy igazi törpe. Beviszem azt is, hogy a törpe klimpi-klimpi-kalapácsol, de kalapácsolni is alig látok valakit. A gyerek ilyenkor többszörösen elvont dolgokkal találkozik, miközben neki a konkrétum volna az, amit befogad az utánpótlás útján. Így ő nem azt utánozza, amit tesznek körülötte, hanem az óvó nénit utánozza, ahogy ő lefordította magának annak a versnek vagy éneknek a tartalmát. Tehát nem azt látja ezzel, amilyen valóban a világ. Ilyenformán a reigen-ben gyakorlatilag ugyanazt táplálom, amit a mai világ mindenütt: virtuálisan hajtok végre tetteket, legfeljebb nem terhelem azzal, hogy filmekről vagy számítógépekről kapja az „infor-

mációkat”. De ott a körben gyakorlatilag ez nem valóság, nincs hozzá valóságos minta. Ezt most nagyon jó volt látnom itt a szadai ovisban, hogy törekednek arra, hogy legyen valódi szüretelés, almabegyűjtés, répaszedés. , Így valóban megélhetik azt, hogyan kerül valami az asztalunkra: „Föld, Te adtad ezt nekünk, Nap, Te érlelted ezt nekünk...”Ha már nincs is kertünk vagy iskolakert, akkor legalább együtt olyasmikben vegyünk részt, ahol ezt átélhetjük. Ez is szép Szadán, hogy a lehetőségekhez képest igyekeznek kertet kialakítani.

Én most elsősorban azokat a tevékenységeket vettem át egyelőre a csoportban, amelyek a konyha körül vannak, pl. az asztalterítés, sepregetés, mosogatás stb. Szerintem a konyha egy szakrális tér az otthonban és az óvodában is.

Nagyon jó, hogy a gyerekek mindig többen jelentkeznek mosogatóra, segítségre. Olyan intellektuális gyerekek is, akik úgy éreztetik, hogy ebben nincsenek megszólítva, jó, ha látják, hogy ennek van egy nagyon jól felépített folyamata. Ez is egy hihetetlenül fontos dolog, hogy a gyerek lássa, hogy minek hol van az eleje és a vége. Hogy az evés nem annyi, hogy leülök az asztalhoz, aztán felugrok onnan és megköszönöm. Hanem, hogy hogyan kerül ide az étel: megterítünk, az asztalt leszedjük. Csak akkor van vége, amikor még a morzsákat is felsepregettük magunk után. Akkor hálásak vagyunk nemcsak az égnek, hanem azoknak is, akik dolgoztak értünk, hogy odakérüljön. Steiner azt mondta, hogy az egyik legfontosabb, ami a gyerekeknek ki kell, hogy alakuljon a lényiségében, az a háláérzet.

Ki kell, hogy formálódjon benne a tisztelet és a háláérzetet. Mondjuk is ezt a fohászban, hogy „szeretem, ami körülvesz”. Mindenért, ami körülvesz, hálásak vagyunk, mert az valamit nyújtott nekünk, és segített ezzel minket.

Tulajdonképpen ez volt az, ami felkelte a vágyat az óvoda után – és most hogy így valósággá vált, úgy érzem, nagyon sok mindent lehet itt tenni. Nagyon jó lenne, ha a szülőkkel is úgy lehetne ezekkel a kérdésekkel foglalkozni, hogy ők is megerősödjenek ebben, hogy saját szülői minőségükben ki tudjanak teljesedni.

Mert mindinkább azt tapasztalom, hogy pont azzal, hogy ennyi extra különóra meg egyéb mindenféle veszi a gyerekeket körül, egyre jobban le is szoknak a szülők arról, hogy elgondolkozzanak: muszáj-e ezt nekünk, kell-e ez a gyerekünknek?

Szoktam példának mondani, van olyan elsős gyerek, aki a rendelőbe úgy jön, hogy szinte a hét minden napján megy valamilyen különóra. Megkérdeztem az anyukáját, hogy ő bírná-e azt, hogy őt különféle helyre, őt különféle gyerekcsoportba, őt különféle vezetőhöz jár?– Ehhez tudna-e ő alkalmazkodni felnőttként? A válasz pedig, hogy jaj, ő még erre eddig nem is gondolt, hogy hány helyen kellene megfelelnie annak a kisgyereknek, hogy ő ott abban a csoportban egyáltalán csak a helyét megtalálja!

Hogy ez mekkora teher, miközben neki bele kéne áradnia, a saját óvodai csoportjába, hogy megérezze, ez az én biztonsá-

gos helyem, mert az otthonom helyett vesz most körül engem. Vagy éppenséggel ez az én osztályom, és tudom, hogy ott sem fognak percenként változni körülöttem a társaim, és ez egy megtartó-hordozó erővé lesz. Ma már ez mind valahogyan elvész az életünkben, és így nincs kihez kötődnöm.

Például azt veszem észre, hogy már évek óta nincsenek mély és tartalmas barátságai a gyerekeknek. Ha pedig ezek hiányoznak, akkor miért csodálkozunk, hogy nem tudnak házastársi, vagy párkapcsolati kötődéseink kialakulni? Hát honnan is kapjuk ehhez a mintákat?

Első lépcsőfok lenne, hogy a kortársaim között megtaláljam a saját pozíciómat, majd kiválasztódjék azoknak a köre, akikkel jó együtt lenni. Végül aztán az az egy társ, akivel legjobban megértjük egymást. Ez egy folyamatosan alakuló interakció, melyben meg kell tanulnunk a kölcsönös toleranciát éppen úgy, mint azt, hogyan érvényesítem az akaratomat, vagy hogyan vállaljunk áldozatokat egymásért. De ehhez idő kell, hiszen a kapcsolataink, barátságaink ápolásra szorulnak. Erre kevés családban láthatnak otthon is példát.

Mert mire is fordítjuk a drága időt? Mi határozza meg az időnek az értékét? Megfizetünk például egy angol órát a gyermekünknek már 3-4 évesen, azt tartjuk-e többre vagy ha hagyunk neki időt az önfeledt játékszásra? Szadán most azt látom, hogy szépen tudnak a gyerekek együtt játszani, és ez jó érzés. Ami nekem nagyon-nagyon tetszik, mert más óvodákban nem láttam erre példát, az az,

hogyan az udvaron is együttjátsszunk a két csoport. Ez megint egy olyan erő, amit sokkal jobban ki kellene az óvodáknak használni, hiszen egyazon szociális térben vagyunk, és nagyon fontos, hogy megtanuljunk, hogy azért, mert ez az én óvodái csoportom, azért vannak szomszédaim is, és hogy azokkal is ki kell alakuljon egy kapcsolat.

És most kanyarodjunk egy kicsit még vissza az óvodába vezető úthoz...

A kezdetektől egy egységesebb ember-szemléletben gondolkodom. Már régebben is úgy éreztem, hogy nagyon sok minden van, amit mint átmenetet jó, hogyha lát az elsős osztálytanító is. Azt láttam, hogy van egy olyanfajta kapocs, ami nagy mértékben leblokkolódik azáltal, hogy külön-külön vagy óvodában gondolkodik az ember, vagy már iskolában, vagy csak felső tagozatban, mint az állami iskolában is, ami hihetetlen nagy átmenetet jelenthet és nagy ugrást. Miközben a gyerek nem úgy ugorja meg ezeket, hogy „na most már felsős lettem, és ettől kezdve már önállóan megtanulom a történelmet”, hanem fokozatosak ezek az átmenetek.

Aztán elkezdtem a Waldorf-pedagógiát megtanulni, és ennek kapcsán egy kicsit megismerni, hogy milyen módon tekint rá az emberi lényre: nem csak azt látom benne, hogy mit hoz az első három évből, hanem hogy mit hoz magával a születése előtti időből. Akkor meg különösen az vált számomra izgalmassá, hogy hogyan fogom ezt az időszakot figyelembe venni, hogy valóban hasznos legyen nekem, mint ismeret az, hogy mit hoz az

a kisgyerek magával. És hogy ez mennyire fontos, a saját énjének, a saját individuumának a megszületéséhez. Ez gyakorlatilag megint csak az iskolán kívül fejeződik be teljesen; a 21. évét a legtöbb gyerek már nem a középiskolában tölti. Amikor ránézünk arra, hogy ezek milyen párhuzamban vannak a későbbi életszakaszokkal, ha ezt a szép U-alakú görbét tekintem, hogy ott mely életszakaszok mely későbbi életszakaszoknak a megfelelői, akkor meg pláne azt gondoltam, hogy hihetetlen nagy a felelősségünk ebben.

Amikor pedig ez az egész így bennem elkezdett dolgozni, akkor talált meg a lehetőség, hogy Veresen óvó nénit kerestek. Mint a fejlesztő pedagógia, a gyógy-pedagógia iránt érdeklődő embert keresett meg Pásztor Béla, hogy a Gyermekliget felépült, és tudja rólam, hogy ez egy nagy kihívás lehetne számomra, ha azokkal a gyerekekkel dolgozhatnék, akik odakerültek. Teljesen szabad kezet kaptam abban, hogy az újonnan felépült Széchenyi téri óvodában foglalkozzam azokkal a gyerekekkel, akik nagyrészt már életkorilag iskolások voltak, de éretlennek bizonyultak.

Kialakíthattam egy olyan csoportot, ahol a Waldorf pedagógiával készíthettem fel őket az iskolás életre. Ez valóban egyfelől egy hihetetlen szabadság volt, másfelől pedig azt is mutatja, hogy milyen erőik élnek Veresegyházon, ahol az antropológia ilyen módon teret kaphatott.

A képviselőtestület, a polgármester úrral együtt kétszer is meglátogatta azt a svájci antropozófus intézményt, ahol én tanul-

tam, hogy megnézzék, hogyan lehetne azokat a viszonyokat megvalósítani a létesülő Gyermekligetben. Így épült fel Zsigmond László csodálatos tervei alapján ez a gyermekkomplexum, ahol az első évben Mesterházi Zsuzsával, Székely Gyuri bácsiékkel, Mezei Klári néni-vel és svájci szakemberekkel tartottunk kurzusokat, hogy ez a szellemiség valamilyen módon meghonosodhasson.

Ezek voltak azok a tényezők, amelyek olyan pregnánsan sodortak oda, mert úgy éreztem, valamit előkészítettünk már ebben a tekintetben. Így már nem is volt olyan nagy meglepetés, hogy Pásztor Béla megtalált engem ezzel a feladattal.

Köszönettel tartozom még ezért a nagy pedagógiai szabadságért Molnár Julikának, az akkori óvodavezetőnek, aki sajnos azóta már nincs közöttünk. Ő a kezdetektől eljárta Gödöllőre, az induló Waldorf szerveződésekre, és így értő módon adott teret ennek a kezdeményezésnek. Mielőtt elbúcsúztam ettől az óvodától, még tartottunk Sirpa kolléganőmmel egy gyönyörű bábkészítő és bábkurzust, melyen szinte minden óvó néni részt vett benne. Csodálatos volt úgy búcsúzni, hogy valamit maradandót hagytam magam után.

Ettől az időszaktól kezdve azt éreztem, hogy egyre kevésbé ébrednek fel azok az erők a gyermekekben, amelyek 7 éves kor körül a zökkenőmentes iskolakezdéshez szükségesek lennének. Ráadásul azt látom, hogy egyre szórta ebben a tekintetben az iskolába felvételiző gyerekeknek a csapata. Évek óta én csinálom az iskolában a felvételiket, tapasztalom,

hogyan milyen nagy eltérések vannak: vagy intellektuálisan vannak nagyon meglődulva, vagy kezük-lábuk összeakad, vagy az érzékszerveikkel van valami gond. Tehát sok minden van, amiből azt érzi az ember, hogy alapvetően azok az alap-érzések, amelyekre régen úgy tekintettünk, hogy a kisgyerekeknél az első hét évben szépen alakulnak, nem tudnak már úgy kifejlődni. Emiatt nagyon sokszor gondoltam arra, hogy vajon elég-e az, amit Svájcban tanultam, mint gyógy-pedagógia vagy szociálterápia, és alkalmazni tudom, vagy az Extra Lesson, ami tulajdonképpen elsősorban az iskolában volna fontos.

Amit Svájcban tanultam, az sokkal szélesebb spektrumú ehhez képest, mert nem ennyire csak a tanulási problémák megsegítésére szolgál. Igazából szerintem a mai iskolák azért ragaszkodnak ennyire az Extra Lesson-hez, mert az mérhetőbb. Az pedig kevésbé mérhető, hogy ha én leülök és megnézek egy gyerekrajzot, hogyha én elmondok valamit.

Ha az én felméréseimet szülőként kézbe veszik, akkor látjátok biztos, hogy én írok rá néhány dolgot. De mindig azt kérem, hogy a szülő jöjjön el, beszéljünk meg – mert ha én valamit észrevettem, lehet, hogy arról neki is eszébe jut valami. Gyönyörűen ki tudjuk egymást egészíteni, és számomra ez az, ami egy kicsit egységesebb emberképet mutat.

Úgy érzem, hogy ma már nem tudok a gyerekeknek eleget nyújtani azzal, hogyha hetente félórán hat hétig babzsákgyakorlatokat csinálunk, meg ilyen-olyan reflexet próbálok le- vagy fel-

építeni. Ez akkor segítség, hogyha valóban csak egy-egy részprobléma van, ami gátolja őket a tanulásban. De úgy látom, hogy sokkal komplexebb ez a probléma, és hogy sokkal korábban kellene segítséget adni. És az pedig nem az Extra Lesson, mert az sokkal feladatorientáltabb, és számomra a jól működő óvoda nem programszerű, ahogy erről beszélgettük már Werner Kuhfuss-sal is (aki az elmúlt években többször vendégünk volt). Sokkal fontosabb, hogy az óvodában folytatódhasson az, ami a családi otthon feladata volna, mert sajnos a mai ember nem tud a mindennapokban úgy élni, ahogyan ez kívánatos volna egy fejlődő gyermeknek ebben az életszakaszában.

Hogyan tudunk szülőként ebben a folyamatban segíteni?

A szülők úgy tudnak segíteni, ha egy kicsit a meglévő szabadidejükben jobban koncentrálnak arra, hogy együtt is csináljanak valamit a gyerekekkel, és ne csak mindig programokat szervezzenek.

Ha nem az válik fő szemponttá, vajon nem unatkozik-e a gyerek, ha hétvégén „csak” otthon vannak együtt, és „csak” együtt elkészítik az ebédet, kertészkednek, vagy „csak” együtt hevernek az ágyon és mesét olvasnak, vagy diavetítőznek (mert ez is más, mint együtt a TV előtt ülni).

Ezekről ma már a szülő azt gondolja, hogy szükséges rosszak, és lehetőleg mire a gyermek hazaér, legyen minden elvégezve, mert akkor nem lesz idő a mindenféle extra különórákra, fejlesztésekre.

Miközben a gyereket nem fejleszteni kell, hanem hagyni, hogy saját maga fejlődjön, és ehhez kellene a feltételeket megteremteni! Itt gondoltam az óvodára, mint egy olyan helyszínre, ahol a családok is kaphatnának mintát arra, hogy miként lehet az időt jól eltölteni együtt a gyermekkel.

Látszik, hogy ebben egyre bizonytalánabbak a mai anyukák és apukák, hogy mit tudnának természetes módon nyújtani, mint példát, mert már ők sem így nevelődtek. Maguk is sokan bölcsődébe, óvodába jártak, olyan anyukák mellől, akiknek bizony aktívan dolgozniuk kellett már a gyermekük 2-3 éves korától.

Mára már legfeljebb a nagymamáknál lenne megélhető ez a minőség. De ez sem érvényes teljesen, mert hiába tolódik egyre későbbre a gyermekvállalás életkora, egyre később lesznek nyugdíjasok a leendő nagyszülők is, és így javában túljut az első hét évén az unoka, mire meg tapasztalhatja a nagyszülők hatását.

Ez az egyre inkább szétnyíló olló rá kell, hogy ébresszen bennünket arra, hogy keresnünk kell, mi az amit a mai családok, gyerekek mégis megkaphatnának a fejlődésükhöz. Ne különféle, úgynevezett fejlesztő foglalkozásra hordjuk a gyermekeket, vagy olyan helyekre, ami művi módon igyekszik visszapótolni azt, ami természetes módon kimaradt.

Ezért gondoltam azt, hogy sokkal hamarabb kellene elkezdni szülőkként foglalkozni, még a gyerekek iskolás kora előtt, hogy egy kicsit megerősíthessük őket abban, hogy amit csinálnak, az mitől jó.

Jó volna ha megéreznék, hogy amit a gyermekükkel ők tesznek, nem árt, hanem egy fontos burok a számukra..

Így merült fel, hogy az óvodának milyen új feladata lehet ebben. Ez számomra egy hatalmas kihívás, főként így, hogy a gödöllői és a szadai óvodát is évek óta figyelemmel kísérhetem és látom, hogyan érkeznek, mit hoznak magukkal a gyerekek.

Nagyon szép kezdeményezések vannak, nyilván Csillák is észrevették ezeket a jelenségeket és ezért gondolták úgy, hogy a nagymozgásokra helyezik a hangsúlyt, amikor is az udvari játékokban látták ennek a biztosítékát. Én ezeket is olyan fontos pedagógiai kérdéseknek tartom, amelyekről jó volna valódi óvodai csoportmunkában foglalkozni úgy az óvónőkkel, hogy megismerjük egymás tapasztalatait. Nekem is kérdés maradt, hogy hogyan alakítható ilyenformán a gyermekek szokásrendszere és a napok ritmusa, és hogy miként tudnak ezek beépülni, mint az emlékezet és a gondolkodás alapjai.

Ezekről volna jó beszélgetni, tanácskozni, mert ezek az az igazi pedagógiai kérdések, a kor kihívásainak tükrében.

Ezért azt is nagyon fontos feladatnak tartom, hogy segítsem a különféle óvodákban dolgozó óvó néniknek a szakmai egymásra találását. Ez lehetne egyfajta út az óvodák megújulása felé: együtt ránézni arra, hogy mit jelent a létesülő, jövő felé tartógyermek, és hogy ez az erő milyen sok kihívásnak a túl korai életszakaszokban már kitéve. Pedig minél koráb-

ban van ettől a sok ellenerőtől megtámadva, annál biztosabb, hogy már később nem tudunk igazán hatékonyan változtatni. Ma még nem látjuk pontosan a következményeit annak, hogy mindezek a hiányok vagy sürgető nyomások a másik oldalról milyen következményekkel járnak. De azt látjuk, hogy a munka világában és a praktikus életben nehéz helytállni annak, aki nem kapja meg más oldalról ezeket a támogatásokat.

Hogy fogadták az iskolában, hogy eljössz onnan? Hogyan veszik át a többiek a dolgaikat?

Nagyon hirtelen jött. Olyan szempontból talán mégsem volt hirtelen, hogy többen tudták, hogy Gödöllővel már megtörtént egy beszélgetésem erről. Viszont a szadai lehetőség nekem is hirtelen jött. Túlságosan is a nyár végére vált véglegessé, hogy jöhetek, így hát csak személyesen próbáltam megtalálni a kollégákat, akikkel voltak még lezárandó folyamataink.

Az iskolában már évek óta nagyon jól működik a családi megbeszélés, amit Adriennel, osztálytanítókkal, időnként szaktanárokkal és a szülőkkel együtt végzünk. Ezeket is le kell zárni valamilyen módon. Aztán az általam készített Extra Lesson felmérések is mindig megbeszélés tárgyat képezik a szülőkkel, sőt, voltak osztályok, ahol a szülői esteken meg is csináltattam velük. Így jobban érthették, hogy valójában miről is szól ez, milyen információt nyújtanak a gyermek egészéről. Ezért ezeket is együtt beszéljük meg azokkal, akik erre igényt tartottak, ami nekem is nagy segítséget adott,

hogy teljesebb képet kapjak a gyerekről. Ezek mindig nagyon-nagyon eredményesek voltak.

Felkínáltam az iskolában a zökkenőmentes átmenet érdekében, hogy bármikor szívesen rendelkezésükre állok az időpont egyeztetése után. Ez a folyamat már el is indult.

Nem volt könnyű a gyerekektől elbúcsúzni, hiszen már régóta dolgozom velük nem csak fejlesztő pedagógusként, hanem szabadvallás tanárként is több éven át kísértem őket.

Mi lesz azokkal a gyerekekkel, akik eddig hozzád jártak?

Változatlanul ott van ez a hallatlanul nagy lehetőség, hogy jöhetnek az újpesti szakrendelőbe. Itt ingyenesen vehetnek részt a vizsgálatokon és foglalkozásokon és egy már 13 éve együtt dolgozó csoport Waldorf szellemiségben dolgozik velük.

Ott van Császár Adrienn, aki az iskolába is kijár, és aki nem csak gyermek-, hanem felnőtt klinikai szakpszichológus is.

Aztán Keresztes Laci is ott dolgozik gyógyeuritmistaként, őt is ismerjük az iskolából. Henter Judit gyógy-Bothmert és Pressel masszázst csinál, én pedig az Extra Lesson-on kívül mese- és művészeti terápiával is dolgozom. Az utóbbi időben úgy látom, hogy tényleg a legfontosabb a a gyermekeknek a játék, a mese és a művészetek.

S hogy az iskolában hogyan folytatódik ez a munka? Tudom, hogy Pitz Ági vette

át a munkám egy részét, aki csoporttársam volt a képzésen. Vele tehát olyan viszonyban vagyunk, hogyha bármi kérdés merül fel, azt személyesen meg tudjuk beszélni. Így megnyugtató folytonossága lesz ennek a munkafolyamatnak. Azért is nyugodt vagyok efelől, mert itt vagyok a közelben, elérhető vagyok, és tudom kísérni az átadást. Azt szeretném, ha ez zökkenőmentesen történhetne meg. Abban bízom, hogy a szabadvallás tanítás területén is megtörténik az utánpótlás biztosítása.

Mint hallottam, Piroska, Ildikó és Miklós kezdték meg ezt a munkát, és eljárnak a képzésekre. Ami egyébként sok segítséget nyújt ezen a területen, az az ünnepek tartalmának további ápolása. Ebben a Waldorf iskolák, és a mi iskolánk is jeleskedik. Nem véletlen, hogyha régi diákokat kérdezzünk, mindig az ünnepekre emlékeznek vissza legszívesebben. Ez az a szellemi tartalom, amit nagyon szépen összhangba lehet hozni a szabadvallással. Ez azért is érdekes, mert közben ezen a területen is nagy változások történtek azzal, hogy kötelezővé tették a vallásitanítást. Ilyenformán teljesen más minőségként jelenik meg a gyermekek életében a vallásosság, és mindenképpen egy kihívás, hogy ehhez megtaláljuk a megfelelő formát és tartalmat.

Ezen a kérdésen továbbra is szívesen együttgondolkodom másokkal. Abban bízom, hogy erre sikerül olyan megoldást találni, ami megőrzi azt a fajta nagyon intim lelkületet, ami a szabadvalláshoz hozzátartozott. Közben pedig mégis tudunk nyújtani valamit azoknak is, akik kötelezően vesznek részt az órákon.

Nem véletlen ugyanis, hogy a szabadvallás órák nem voltak látogathatók, nem lehetett ott hospitálni. Annak volt egy olyan intimitása, ami főként egy kamaszodó gyereknél nagyon fontos. Egy kamaszodó gyerekben egyébként is felbred a kétely és az ellenállás. És ez így normális, mivel neki bele kell merülnie a materiába. Jönnek a kísérletek kémiából, fizikából, és ezek fontos bizonyítékok, melyekben „hinnie kell”. Ez csak akkor működhet, hogyha bizonyos fokig elszakad a szellemiségtől és befogadja mindazt, ami tudományos, és materiához kötött.

Én például emlékszem arra, amikor „elveszítettem a hitemet”. A kamaszodó gyerek ugyanezt megélheti, és gyakran hosszú időbe telik, amíg visszatalál, és megtalálja a saját „vallását”. Nagyobb gyerekekkel pont ezért azt is szoktuk csinálni, hogy a kezdő fohászt némán mondjuk.

A Dióhéjban továbbra is találkozhatunk-e az írásaidal, folytatod-e az újság körül kialakulóban lévő szellemiség terelgetését?

Természetesen folytatom a munkámat a Dióhéjjal.

A Dióhéjat, ahogy azt az első számban írtuk, én egy nagyon fontos eszköznek tekintem arra, hogy az óvodák, az iskolák és a gimnázium között ezt a fajta szemléletet ápolja, amiről beszéltem, hogy egységesen tekintsünk az ember lényére.

Végül egy utolsó kérdés: hogy érzed magad az óvodában?

Nagyon jól! Ujjong a lelkem. Már a harmadik nap úgy éreztem, hogy beszoktam...

Az interjút készítette: Fábíán Zsuzsa

PISA-FELMÉRÉS

Növekszik a nemzetközi ellenállás

Lassanként nemzetközivé szélesedik az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, angolul: *Organisation for Economic Co-operation and Development*) PISA-felmérés (Programme for International Student Assessment, azaz „a nemzetközi tanulói teljesítmény-mérés programja”) oktatásbeli önkényuralmával szembeni ellenállás. Hans Dietrich Meyer, a New York-i State University professzora nyílt levélben fordult Andreas Schleierhez, melyben a PISA-felmérés káros következményeit mutatja be, s amelyben szükségszerűen kritikus kérdéseket tesz fel, továbbá jobbitó szándékú javaslatait is megfogalmazza. Számos ország több mint száz tudósa és szülői képviselője már aláírta a nyílt levelet.

Íme a teljes levél:

Tisztelt Dr. Schleicher Úr!

Mint az OECD PISA-felmérésért felelős igazgatójához fordulunk Önhez. Tizenhárom évvel a bevezetése után a PISA ma világszerte eszközül szolgál arra, hogy az OECD ill. nem OECD tagállamok (ezek száma a legutóbbi adatok szerint több, mint 60) ranglistákat állítsanak fel, és pedig a 15 éves diákok matematika, természettudományok és olvasás terén elért teszteredményeinek kiértékelése alapján.

A PISA-felmérések eredményeit a kor-

mányzatok, az oktatási miniszterek éppen úgy aggodalommal várják, mint a napilapok, s számtalan politikai dokumentumban megkérdőjelezhetetlen tekintélyként idézik ezeket. A PISA-felmérés időközben sok országban mélyrehatóan befolyásolta magát az oktatási gyakorlatot. A PISA-tesztek következményeként államok alakítják át oktatási rendszereiket abban a reményben, hogy ezáltal majd jobb helyezést érnek el a PISA-ranglistán. A PISA-felméréseken való úgymond sikertelen szereplés számos országban „oktatási katasztrófát” vagy egyfajta „PISA-sokkot” eredményezett; többen a felelősök lemondását követelték, majd a PISA-rendszernek kedvező, széles körű reformokat léptettek életbe.

Kritika

Összinté aggodalommal figyeljük a PISA-rangsor negatív következményeit. Az alábbiakban néhány aggályunkat fogalmazzuk meg:

Habár sok országban már régóta alkalmaznak szabványosított teszteseteket (az ezek érvényességét és megbízhatóságát megkérdőjelező jelentős fenntartások ellenére is), a PISA az ilyen jellegű tesztek további terjedését eredményezte, valamint drámai módon fokozta a mennyiségi mérések jelentőségét és alkalmazását. Így pl. az Egyesült Államokban a PISA legutóbb döntő érvként szolgált a Race--to--the--Top--Programm bevezetéséhez. (A programról bővebben magyarul itt olvashatnak az érdeklődők: http://kitekinto.hu/amerika/2009/11/26/milliardokert-versenyeznek_az_iskolak/ – a fordító megj.) Ez a program növelte az egységesített tesztek jelentőségét a diákok, a tanárok és az iskolák vezetőinek értékelésénél. Ilyen tesztekkel, a teszteredmények alapján értékelik és osztályozzák a diákok, tanárok és iskolaigazgatók munkáját, magukat az eredményeket azonban csupán pontatlanul ismertetik (vö. Finnország tisztázatlan lecsúszása a PISA-rangsor első helyéről).

Az egyes országok oktatáspolitikájában a PISA hároméves tesztciklusa rövid távú intézkedéseket eredményezett, annak reményében, hogy ez által gyorsan feljebb kerülnek a ranglistán, bár a kutatás bebizonyította, hogy hosszú távú változtatások az oktatási gyakorlatban nem évek, hanem évtizedek alatt hoznak eredményeket. Azt is tudjuk például, hogy a tanárok helyzete és a tanári hivatás megbecsültsége erősen befolyásolja a tanítási gyakorlatot. Ez azonban a különböző kultúrákban igen eltérő, és rövid távú politikai intézkedésekkel nem könnyen változtatható meg.

Mivel a PISA az oktatás mérhető vonat-

kozásainak csupán szűk metszetére helyezi a hangsúlyt, így ezek a tesztesetek elterelik a figyelmet az olyan mérhető vagy nem mérhető oktatási és nevelési célokról, mint pl. a testi, morális, állampolgári és művészi fejlődésről. Ezáltal az oktatásról és annak milyenségéről alkotott közeli képzelés veszélyes módon beszűkül. Az OECD mint a gazdasági fejlődés szervezete természetesen az állami iskolák gazdasági szerepére fókuszál. Azonban a jövedelmező munkára való felkészítés nem lehet az oktatás egyetlen, s főként pedig nem a legfőbb célja. Iskola-rendszerünknek fel kell készítenie a diákokat a demokratikus önrendelkezésben való együttműködésre, a morális cselekvésre és egy olyan életre, ahol személyes fejlődésük, érésük és egészségük biztosított. Ellentétben az Egyesült Nemzetek (UN) olyan szervezeteivel, mint az UNESCO vagy UNICEF, melyek tiszta és törvényes megbízatással rendelkeznek az oktatás területén, az OECD-nek nincsen ilyen mandátuma. Szintén nem állnak rendelkezésünkre jelenleg olyan mechanizmusok, melyek hatékony demokratikus részvételt biztosítanak az oktatási kérdésekről szóló döntési folyamatokban.

A PISA-felmérés és a hozzá kapcsolódó intézkedések megvalósítása érdekében az OECD köz- valamint magán együttműködések és szövetségeket kötött multinacionális és profitorientált vállalatokkal, akik készen állnak arra, hogy minden, a PISA által feltárt – valós vagy vélt – oktatásbeli hiányosságból hasznot húzzanak. Néhány cég ezek közül azoknak az oktatási szolgáltató tevékenységeknek révén jut jövedelemhez, amelyeket az állami iskolák és tankerületek számára

kínálnak. E cégek többek között azt is tervezik, hogy Afrikában profitorientált oktatási rendszert fejlesztenek ki. Itt egyébként az OECD mostanában tervezi a PISA bevezetését.

Végül pedig a legfontosabb:

Az új PISA-rezsim a maga folytonos globális tesztciklusaival kárt tesz gyermekeinkben, a feladatlapos vizsgatesztek és az előre gyártott oktatási modulok egyre terjedő alkalmazása pedig egyhangúvá, élménytelené, sivárrá teszi az iskolai tanulást, míg a tanári önállóság tovább csökken. Ily módon a PISA tovább fokozta a már egyébként is magas iskolai stresszt, és ezáltal veszélyezteti diák és tanár jó egészségét.

Ezek a fejlesztések nyilvánvaló ellentmondásban állnak a helyes oktatáspolitikai és a demokratikus gyakorlat széleskörűen elismert elveivel:

Egyetlen mélyreható reform sem alapulhat csupán egyetlen, korlátozott minőségmérésen.

Egyetlen mélyreható reform sem hagyhatja figyelmen kívül az iskolán kívüli tényezőket, különösen ide tartozik pl. az adott társadalomban fennálló szociál-ökonómiai egyenlőtlenség. Az utóbbi 15 évben sok országban drámaian megnövekedett a társadalmi egyenlőtlenség, ami megmagyarázza a szegények és gazdagok közötti egyre szélesedő képzettségbeli szakadékot. Ezt a társadalmi problémát a legagyafúrtabb oktatási reform sem oldhatja meg.

Az OECD-nek mint minden, társadalmaink életét mélyrehatóan befolyásoló szervezetnek e társadalmak polgárai által

demokratikus módon felelősségre vonhatónak kellene lennie.

Jobbító szándékú javaslataink

E levelet azonban nemcsak azért írjuk, hogy felsoroljuk a hiányosságokat és a gondokat. Konstruktív ötleteinkkel és javaslatainkkal is szeretnénk hozzájárulni ahhoz, hogy a fent bemutatott problémákat megoldhassuk. A teljesség igénye nélkül a következőket javasoljuk:

Alternatívák a ranglisták helyett:

Léteznek kifejezőbb és kevésbé szenzációhajász módszerek arra, hogy összehasonlítsuk az oktatásokat. Annak pl. semmilyen pedagógiai és politikai értelme nincsen, hogy fejlődő országokat, ahol a tizenöt évesek rendszeresen gyermekmunkára kényszerülnek, a fejlett világ országaival hasonlítsunk össze. Ráadásul emiatt az OECD-t az oktatási gyarmatosítással is vádolhatnánk.

Minden lényeges szereplő bevonása:

Eddig pszichometrikusok, statisztikusok és gazdasági szakemberek gyakoroltak befolyást a tesztkonceptióra és a megvalósításra. Őket minden bizonnyal joggal vonták be, de éppígy ott kell lenniük a szülőknek, a pedagógusoknak, az oktatásügy képviselőinek, a diákoknak, a felsőoktatásban tanuló hallgatóknak, továbbá a különböző tudományok – az antropológia, a szociológia, a történelem, a filozófia, a nyelvészet –, valamint a művészetek és a szellemi tudományok képviselőinek is. Vitára kell bocsátanunk azt, hogy mit vizsgálva és milyen módon mérjük fel a 15 évesek oktatását, és itt be kell vonnunk a munkába a helyi, nemzeti

és nemzetközi területek csoportjait.

A nemzeti és nemzetközi szervezetek teljes sávjának bevonása:

Különösen azoké, akiknek megbízatása az állami oktatás gazdasági aspektusára irányul, és akik a diákok és tanárok egészségével, átfogó fejlődésével, jó közérzetével és boldogságával foglalkoznak. Ez magában foglalná az Egyesült Nemzetek fent már említett szervezeteit éppúgy, mint a tanárok, szülők és az iskolafenntartók szervezeteit, hogy csak néhányat említsünk.

A kiadások áttekinthetősége:

A PISA-felmérés végrehajtásának közvetett és közvetlen kiadásait nyilvánosságra kell hozni, hogy a tagállamok adófizetői megfontolhassák a tesztekre kiadott milliárdok alternatív felhasználását, és eldönthessék, hogy részt kívánnak-e venni ezeken a teszteken.

Független felügyelet és ellenőrzés:

Független nemzetközi megfigyelőcsoportoknak kell felügyelniük a PISA-felmérés lebonyolítását a tervezéstől a kiértékelésig, hogy a gyakran megfogalmazott kritikát, mely a tesztformátumot, a statisztikát és a kiértékelési módszereket illeti, az érintettek megfelelő módon megvitathassák, továbbá az egyoldalúságokra és az igazságtalan összehasonlításokra vonatkozó vádakát felülvizsgálhassák.

Elszámolás és érdekkonfliktusok:

A PISA előkészítésében, megvalósításában és követésében részt vevő profitorientált magánvállalatok szerepvállalása részletesen számonkérhető legyen, hogy a látszólagos és tényleges érdekkellentéteket elkerüljük.

Gondolkodási szünet:

Az OECD tesztgépezetét le kell állítani.

Ahhoz, hogy a fent említett tényezők helyi, nemzeti és nemzetközi síkon való megvitatásához időt nyerjünk, hasznos volna, ha a következő PISA-ciklus ki-maradna. Mindez időt teremtene arra, hogy a javasolt átgondolásból fakadó tanulságokat feldolgozhassuk.

Nem kételkedünk abban, hogy az OECD PISA-szakemberei az oktatás fejlesztésére törekednek. Azt azonban nem értjük, hogyan lehetne az OECD az egész világon folyó oktatás eszközeinek és anyagának teljes körű elbírálója.

Az OECD egységes tesztekre törekvő, beszűkült látásmódja azzal fenyeget, hogy a tanulás kicsinyes szórászállasogatássá silányul, a tanulás öröme pedig semmivé válik. A PISA által gerjesztett, a teszteredményekért folyó nemzetközi verseny révén az OECD hatalmat szerzett ahhoz, hogy világszerte meghatározza az oktatáspolitikát anélkül, hogy bárki is vitatná az OECD céljainak szükségességét vagy szűklátókörűségét.

Ha a kultúrák és az oktatási hagyományok sokszínűségét szűk és egyoldalú mércével mérjük, azzal helyrehozhatatlan károkat okozhatunk diákjainknak és iskoláinknak.

Heinz--Dieter Meyer, Professor, State University of New York
Katie Zahedi, Schulleiterin, Linden Avenue Middle School, Red Hook, New York

Itt lehet aláírni a levelet:

<http://oecdписаletter.org>,

és itt is: <http://bildung-wissen.eu/fachbeitraege/nein-zu-pisa-offener-brief-an-andreas-schleicher.html>.

Fordította: Kuntz Orsolya

Őszi konyha

Szent Mihály-napi sárkánykenyér

Aki a Mihály-napi bátorságpróba előtt sárkánykenyeret eszik, az bajnokként állja ki a legnehezebb próbákat is!

Hozzávalók:

- 1 kg liszt
- 1 kis csésze frissen őrölt árpa
- 5 dkg élesztő
- 10 dkg porcukor
- 12 dkg olvasztott vaj
- 1 tojás
- 1 teáskanál só
- annyi langyos tej, amennyit a kalács felvesz

A kalács lekenéséhez:

- 1 db tojássárgája+1-2 evőkanál cukor

Elkészítés:

A liszthez keverjük az őrölt árpát és a sót, majd kezünkkel mélyedést nyomunk a keverékbe.

Az élesztőt kevés tejjel és cukorral elkeverjük, a mélyedésbe öntjük és felfuttatjuk.

Ezután a többi hozzávalóval jól kidolgozzuk. Háromszorosára kelesztjük.

A tésztából „sárkányokat” formázunk. A kész sárkányokat sütőpapírral bélelt tepsibe tesszük.

Még fél órát kelesztjük.

Lassú tűznél szép egyenletesen sütjük, és amikor már csak kb. 10 perc van hátra a sütésből, a kis sárkányokat megkenjük a cukros tojássárgájával.

Szép pirosra sütjük.

Receptek a szadai Meseház Waldorf Óvodából

Almás, almás-szilvás vagy csak szilvás morzsasüti (nagy adag)

Egy nagy, mély tepsit jól kivajazunk 12-15 almát meghámozunk és magház nélkül szeletekre vágunk; vegyíthetjük magozott, felezett szilvával is, de készíthetjük csak szilvából is (kb. 1 1/2 kg).

Az így előkészített gyümölcsöt egy nagyobb tálban összekeverjük 3-4 ek. nádcukorral, és a gyümölcs levesességétől függően 3-4 ek. étkezési keményítővel, továbbá ízlés szerinti mennyiségű fahéjjal. (Aki szereti a tiszta gyümölcsös ízt, az próbálja ki anélkül is!) Ezt a keveréket a tepsibe öntjük.

Morzsatészta:

- 12 dkg nádcukor
- 24 dkg vaj
- 40 dkg liszt (= teljes kiőrlésű tönköly-,

zabpehely- és sima liszt keveréke)
1 kis csésze mandulapehely vagy egy maréknyi dió darálva vagy durvára aprítva

egy nagy csipet só

1-2 evőkanál frissen facsart citromlé

A fenti hozzávalókat összemorzsoljuk – gyorsan dolgozzunk, az ujjbegyeinkkel, hogy valóban morzsát és ne homogén tésztát kapjunk!

A morzsatésztát a gyümölcsre szórjuk, és előmelegített sütőben 160 fokon készre sütjük! Sütőtől függően kb. 35-40 perc

A süti akkor van kész, mikor a tetején a morzsa szép aranybarnára sült, alulról pedig fel-felbugyog a gyümölcs.

Más gyümölcsökkel – körtével, barackkal, almával kevert piros bogyósokkal stb. – is készíthetjük.

Adhatunk mellé tejszínhabot vagy vanília fagyaltot, de önmagában is nagyon finom, főleg, ha van ideje langyosra hűlni...

Zabpehely keksz (Skarka Cili receptje)

- 1 bögre (olvasztott) vaj
- 11/2 bögre barna cukor
- 2 tojás
- 1 tk. vanília
- 2 bögre liszt (lehet teljes tönköly, vagy fele sima, fele teljes liszt)
- 1 tk. sütőpor
- 2 tk fahéj
- 3 bögre zabpehely (lehetőleg "zart"=finomra pelyhesített)

Összekeverjük először a vajat és a cukrot. Aztán hozzáadjuk a tojást, vaníliát, sütőport és fahéjat. Belekeverjük a lisztet,

majd a végén a zabpelyhet. Kanállal a tepsire halmozzuk és 190 fokon 8-10 percre sütjük.

Tönkölyös, szilvás süti

Hozzávalók:

4 db tojás, 200 g vaj (lehet 100 gr vaj és 1 dl finom olaj keveréke is), 200g nádcukor, 1 csipet só, 125 g joghurt, 1 csomag sütőpor, 200 g teljes kiőrlésű tönkölyliszt, 1/2 citrom leve, 340 g magozott felezett szilva (lehet befőtt is)

A tetejére 50 g darált mandula vagy morzsában megtört mandulapehely, 3-4 ek. nádcukor, 1 kávéskanál fahéj

Elkészítés:

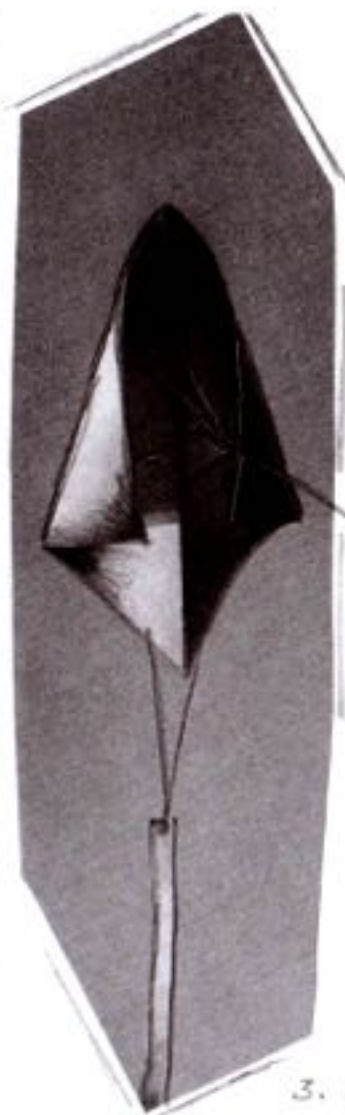
A vajat kissé megolvasztjuk, hozzáadjuk a cukrot, elkeverjük, hozzákeverjük a tojások sárgáját, a joghurtot, citromlét és összekeverjük. Ehhez adjuk a fahéjat az átszitált, sütőporral elkevert lisztet és összekeverjük őket.

A fehérjéből kemény habot verünk, és apránként hozzáadagoljuk a tésztához: óvatosan beleforgatjuk, hogy ne nagyon törjük össze.

Egy nagyobb, vajjal kikent, lisztezett tepsibe öntjük, majd a felezett szilvákat a tetejére tesszük és meghintjük a fahéjas, cukros mandulakeverékkel. 180 fokra előmelegített sütőbe tesszük és 40-45 perc alatt, tűpróbaig készre sütjük. Lehet, hogy féldőnél érdemes egy alufóliával letakarni, mert a teteje már kezd pirulni, de belül még nyers lehet a tészta.

Meggylé és dióval is nagyon finom!

*Az összeállítást készítette:
Kuntz Orsolya*

SÁRKÁNY

Anyagszükséglet:

1 db rajzkarton 38x38 cm
jó minőségű átlátszó ragasztószalag
könnyű, vékony zsinór (horgolócerna)
kb. 1,50m
zsinór az eregetteshez kb 40m
1db 80cm hosszú, 2,5 cm széles
papiresik (csomagoló papirból)

FONTOS! NAGYON PONTOSAN KELL
DOLGOZNI ÉS AZ ADOTT MÉRTE-
KET BE KELL TARTANI!

1. A papir négyzetet
átlósan egy tűvel be-
karcoljuk és össze-
hajtjuk, a hajtást
hüvelykujj körömmel lelapítjuk.

2. Pontosán berajzoljuk a
rögzítőpontokat rajz szerint a
papir szélétől másfél centiméter
távolságra.

A pontokra alul és felül 3cm
hosszú szalagot ragasztunk.

3. Levágjuk a zsinórokat (horgolóc.)

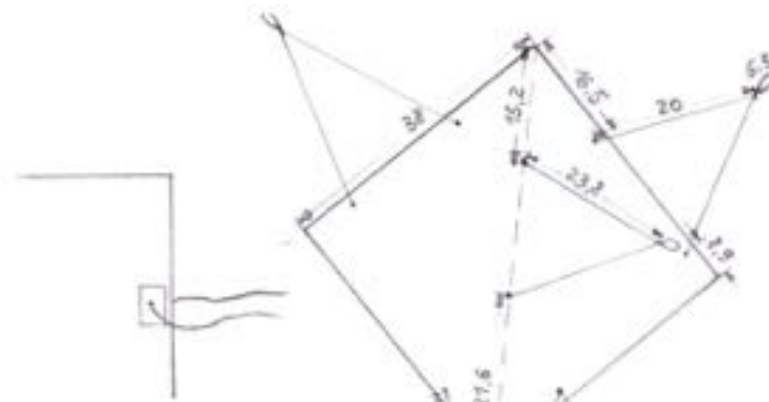
2 x kb. 80cm

1 x kb 70 cm

1 x kb 70cm

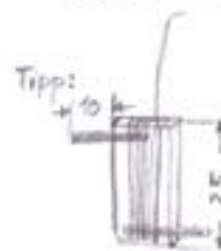
a végére
hurkot kötünk és

filctollal a hosszúságát pontosan bejelöljük. (rajz)

4. Tűvel kilyukasztjuk a
berajzolt pontokat a zsinórokat
átfűzzük és a markírozást
pontosan a lyuk szélénél le-
ragasztjuk szalaggal, így
a hátsó oldalon össze tudjuk
kötni a végeket így, hogy nem
mozdulnak el.
A farokzsinórra ráakasztjuk
a papiresikot.

A sárkány viszonylag egyenletes
szélben nagyon jól repül!

Ezzel az átalakított
deszka darabbal
az eregetteshez
való zsinórt könnyedén
lehet le- és felfekerni.

Jó munkát!

Mk

AZ EMBER, AKI FÁKAT ÜLTETETT...

Kőhalmi Ákos filmajánlója

Animációs filmek? Mozgó képi világ? Micsoda gyönyörű dolog: a kép mozog! Mennyi szépséget, bölcsességet jeleníthet meg az alkotó ember akár egy szép képben is. Milyen nagy a vágy ősidők óta az emberiségben, hogy rögzítsen valamit, ami számára fontos, és szeretné, hogy ne tűnjék el, megmaradjon örökre, bármikor felidézhesse. Évezredek hosszában beavatott művészek munkálkodtak azon, hogy az utókor (is) gyönyörködhesen egy-egy alkotásban. Aztán eljött a várva várt pillanat: a mozdony jön szembe, az emberek meg rémülten menekülnek a mozból... Bizony hosszú volt az út napjainkig. Ez alkalommal egynéhány gondolatot szeretnék megosztani veletek egy animációs film kapcsán. Láttam ugyanis egyet, melyben tényleg találkozott a „szépség” és a „bölcsesség”. Az a címe, hogy „Az

ember, aki fákat ültetett”. Alapjául Jean Giono kis novellája szolgált, aki szűkebb hazánkban kevésbé – ezidáig általam egyáltalán nem – ismert francia író. Kutatásaim során annyit sikerült róla kiderítenem, hogy 1895-től 1970-ig élt és francia származású, egész pontosan Provence-ban alkotott. Apja cipész volt, akit szerethetett, mert amikor édesapja megbetegedett, félbehagyta egyetemi tanulmányait. Rajongott a természetért, gyűlölte a nagyvárosokat (Párizsban is csak néha tett látogatást!), megvetette a pénz világát. Az első világháborúban többek között Verdun-nél szolgált, később segítette a francia ellenállókat és emiatt többször be is börtönözték. Magát „zsigeri pacifista”-ként aposztrofálta. Életében az Académie Goncourt tagjai közé választották, halála után emlékházat

alapítottak tiszteletére.

Nos, e kiváló ember írta a történetet, mely annyira magával ragadó és valóságos, hogy még az sem bosszanthatna minket, ha a legenda csupán írói fantázia szüleménye lenne.

A mindössze félórás film egy Provence környékén élő öreg pásztorról szól, akivel a regénybeli író barangolásai során találkozott. Az eltévedt vándort (talán maga az író?) befogadja az öregember – név szerint ELZÉARD BOUFFIER –, szálalást ad neki egy éjszakára.

A teljesen magányban élő pásztorember néhány napját – hisz a vendég mégis több napig marad – követhetjük figyelmünkkel, ki minden áldott nap kihajtja juhait a legelőre. Egész életét a nyáj élete határozza meg, másra semmi gondja nincs. Van mégis egy különleges szokása: vasrúddal a kezében jár-ke, azzal olykor lyukat fúr a földbe, s az előző éjjel gondosan átválogatott tölgyterméseket a lyukakba ültetgeti. Ideje van rá, megteheti. A kis makkok egy idő után életre kapnak, kihajtanak, s amerre jár az évek során, nyomában kis tölgyek keletkeznek. Igazi kis erdők!

Azon a vidéken, ahol teljesen kopár volt minden, falvak néptelenedtek el növény és víz hiányában, a szép erdők hatására lassan-lassan megváltozik minden. Új települések létesülnek, a fiatalok visszatérnek a gyönyörű tájra, virágzó, boldog falvak épülnek, visszatér az élet a vidékre. Az öreg bizonyára nincs is tudatában, hogy az isteni teremtnéknél ő maga a földi segítője. Ő csak fúrja-fúrja szakadatlan a lyukakat, ülteti a fákat, amerre jár.

Még az éppen akkor dúló világháború sem zavarja, nem is tud róla, hiszen azon a vidéken még háborúzni sem érdemes.

Sőt – a sors fintoraként – még jót is tesz az ő tervének a háború, a zord környék, mert Istennek eme elhagyott szegletére nem figyel senki. Megpróbálják ugyan a friss erdőt kivágni a „háború erdészei”, de belátják: a fakitermelés ezen a vidéken nem gazdaságos.

Eddig a történet. Eddig a „bölcsélet”!

S most a „szépség” következzen! Számos nagyszerű irodalmi alkotást sikerült totálisan, visszavonhatatlanul tönkretenni az utókor számára a kontár és ostoba filmrendezőknek (és most a felsorolást az igényes olvasókra való tekintettel nem mellékelem, egyébként is tucatnyi Dióhéj telne meg velük!) azzal, hogy a mondani-való képi világot olyannyira lesilányították, lealjasították, hogy már a harcedzett Walt Disney rajongók is rémülten menekülnek a feléjük dühöngő gonosz „vonatok” elől!

Ez esetben egy olyan alkotóra találtak a történetet alázattal megjeleníteni készülőket, aki képes volt gyönyörű rajzaival elkápráztatni engem. Frédéric Back maradandó alkotást hozott létre. Ceruzával rajzolt képei, enyhén színezett tónusai elkápráztattak; olyan filmet készített, melyben minden egyes „állókép” is igazi műalkotás! (A rajzoló maga is kitartó állatvédő, számos nemzetközi elismerés büszke tulajdonosa, rengeteg gyönyörű könyv illusztrátora –nos, jó: egy Oscar-díj tulajdonosa, amely az ő esetében nem csorbítja a híres nevet! De kár, hogy nem előbb hívta fel Orsi néni a figyelmemet erre a filmre, akkor biztosan megnéztem volna 2009-ben az életmű-kiállítását a Szépművészeti Múzeumban!)

Leonard Bernstein szerint nincs „könnyűzene és komolyzene”, csak „jó zene és rossz zene”. Azt hiszem, ez a

.....

Kedvesnalónak első alkalommal összeszedtünk néhány ajánlót – a továbbiakban örömmel várjuk majd a Ti rövid írásaitokat is bármiről, amit szívesen ajánlanátok a többieknek!

A Vácrátóti Botanikus Kert azon ritka helyek egyike, ahová bármikor érdemes ellátogatni, mindig sajátos arcát mutatja, nem lehet megunni. Október első vasárnapján azonban hagyományosan nyüzsgéssel telik meg a kert, helyi termelők, ökológusok és kézművesek veszik át a

• • • • •

Skarka Cili

Az Astoria egy kis utcájában található, messziről ki lehet szűrni a színes égők és a messzire terjedő jó illatok miatt.

Kōhalmi Natasa

Régóta vágytam egy olyan könyvre, amely a nagyobb – óvodás, iskolás – gyerekek szüleinek ad útmutatót, hogy a közösségünkben is képviselt értékeket a családi életünkbe is be tudjuk építeni. Egy könyvre, amely azokhoz a szülőkhöz szól, akik a gyereknevelésre nem mint versenysportra tekintenek. Egy könyvre, amely nem egy újabb nevelési elvet, módszert akar ránk erőltetni, hanem amely egyszerű, mindenki által megvalósítható, a mindennapokba beilleszthető kisebb-nagyobb változtatásokkal segít elérni azt az életformát, ritmust, családi alaphangot, amire vágyunk. Egy könyvre, amely a gyermekek világát hozza közelebb a felnőttekéhez, és nem fordítva. Ez az a könyv.

Skarka Cili

Az angol-amerikai életrajzi dráma 1797-ben mutatja be William Wilberforce-t, aki a rabszolgaság eltörléséért harcol. William szívbetegségben szenved, amelyet valószínűleg a hiába való hosszas küzdelem okozott. A film ide-oda jár az időben. Egyszer az élettel teli fiatalembert látjuk, máskor pedig az öregedő férfit feleségével és két gyermekével együtt. A szereplők igazán élethűen mutatják be, hogy a fekete rabszolgákkal hogyan bántak akkoriban. És hogy mindig voltak olyan emberek, akik a gazdag életet félrelökve bármit megtettek embertársaik érdekében. Wilberforce mellett az Amazing Grace című híres himnusz szerzője, rabszolgahajó-kapitányból pappá lett John Newton, valamint Olaudah Equiano, egy rabszolgából lett író és még sok-sok ember áll. Hogy a hosszas küzdelem végül sikerrel jár-e vagy sem, az csak a filmből derülhet ki...

Én nagyon szeretem a régi korban játszódó filmeket, és ennek is így akadtam nyomára. Háromszor néztem meg idáig, de lesz az még több is. Szomorúság, szerelem és humor egyaránt található a filmben. Arra ösztönöz, hogy törődjünk másokkal!

Kőhalmi Adél Emília

KÖZÖSSÉGI ÉLET

REJTVÉNY

A legutóbbi számunkban megjelent rejtvény megfejtése: **"A fű sem nő gyorsabban, ha húzzák."**

Helyes megfejtőink: **Dévényi Benedek**, 4. osztály; **Tari Levente**, 4. osztály; **Kiss Nóra**, 6. osztály. Gratulálunk nekik! Nyereményük egy-egy fagylaltutalvány, ami a Sissi fagyizóban váltható be.

CIVIL UTCA

A hagyományokhoz híven szeptember második hétvégéjén rendezték meg a Belvárosi Napokat, melynek keretében a Civil Utcán idén is bemutatkoztak az aktív helyi civil szervezetek. Évente ez az a legjelentősebb fórum, ahol a különböző szervezetek egy kis ízelítőt adhatnak tevékenységeikről, célkitűzéseikről. Az idei egy különleges alkalom volt: közel 30 egyesület és alapítvány – csaknem kétszere a tavalyi résztvevőknek – várta az érdeklődőket különböző foglalkozásokkal a standokon, amelyek a rossz idő miatt a MUZA Konferenciatermében kaptak helyet. Immáron harmadik éve egyesületünk is jelen volt, fotó- és diákjaink munkáiból rendezett kiállítással bemutatva fő tevékenységét, a gödöllői Waldorf intézmények működtetését. Az üde színfoltként ragyogó standon iskolánk tanárai és szülői beszélgettek az érdeklődőkkel, egyúttal szorosabbá fűzve a kapcsolatot a város civil szervezeteivel.

INSWAP-TALÁLKOZÓ

Ahogy arról már a tavaly őszi számunkban beszámoltunk, a Waldorf szülők nemzetközi hálózata, az INSWAP (International Network of Steiner Waldorf Parents) idei találkozóját a szomszédos Ausztriában tartja, 2014. október 10-12. között. A szervező bécsi és schönaui iskolák változatos programokkal, érdekes témákkal készülnek, úgymint a Waldorf szülői szervezetek helyzetének és a résztvevő országok szülői együttműködésének áttekintése, vagy a szülők szerepe a Waldorf közösségben és a Waldorf mozgalom fejlődésében a XXI. században. Emellett megismerkedhetünk az osztrák vidéki élettel, hagyományos életmóddal és kultúrával is – és mindenek előtt sok-sok csodálatos waldorfos szülővel a világ minden tájáról. A gyermekekkel érkezőknek a konferencia alatt gyerekfelügyeletet, illetve különféle programokat biztosítanak. Bővebb információ a <http://waldorfparents.net> címen található, ahol az érdeklődők az INSWAP hírlevelére is feliratkozhatnak. A konferenciára a jelentkezési határidő: szeptember 30.

EBÉD AZ ISKOLÁBAN

Szeptembertől új rend van az ebédelésben: osztályonként mennek a gyerekek ebédelni, pedagógus kísérővel együtt esznek, néhány osztály gyertyával, áldás-

sal is kíséri a közös ebédet. Nagyobb figyelmet kap az iskola életében az étkezési kultúra kialakítása mellett az ebéd minősége is. Közös érdekünk, hogy olyan egészséges, tápláló ételeket kapjanak gyermekeink, amit szívesen meg is esznek.

Nem könnyű feladat több mint 100 gyerek és felnőtt számára napról napra olyan ételt biztosítani, ami egészséges, tápláló, a gyerekek szeretik, a szülők is elégedettek vele, és mindezt úgy, hogy megfizethető legyen. Nagyon különbözőek az igények, elvárások – sokszor még családon belül is, hiszen a gyerekek nem mindig eszik meg a szülők által egészségesnek és jónak tartott ételeket.

Akik már régóta idejárnak, biztosan emlékeznek még arra az időszakra, amikor az MGI konyháján ebédelték a gyerekek... Nem volt véletlen, hogy néhány szülőtársunk elindította pár éve a „Mamák Menzáját”, aminek tevékenységét később a Gödölye Szociális Szövetkezet átvette. Így az ebédeltetés is, mint annyi minden más az iskolában, szülői kezdeményezésből született közösségi tevékenységgé vált. Fontos számunkra, hogy a gyerekeink mit és hogyan esznek az iskolában. Akkor tud ez (is) jól működni, ha építő szándékkal, együtt tudunk arról gondolkodni, hogyan segíthetjük a Gödölyében dolgozó volt diákjaink, szülőtársaink munkáját észrevételeinkkel, javaslatainkkal, és akár önkéntes munkánkkal is.

Néhány lehetőség arra, hogy segítsünk: Kevés az eszköz – a gördülékenyebb ebédeltetés érdekében örülünk otthon feleslegessé vált evőeszközöknek (kanál, villa, kés), tányéroknak (fehér vagy kevésbé

mintás), leveses tálaknak, tálaláshoz nagyméretű húsos tálaknak, üveg poharaknak, merőkanalaknak. Ezeket a fenti konyhában gyűjtjük.

Ha valaki önkéntesen szívesen besegítene ebédidőben a mosogatásba, pakolásba, örömmel vesszük, akár alkalmanként, akár rendszeresen is!

És persze a legnagyobb segítség, ha ott-hon is törekszünk olyan szokások és étkezési kultúra kialakítására, amivel a gyerekeknek – magukkal hozva azt az iskolába is – természetessé válik az étkezésben is a ritmus, az egymásra figyelés, és az, hogy a folyamatot az elpakolással, takarítással fejezzük be. Így válhatnak az iskolai ebédek is olyan közös, örömteli tevékenységgé, amivel a gyerekek, szülők és pedagógusok egyaránt elégedettek lehetnek hosszú távon.

És ha már közösség és segítség:

Az ebédárak nem alacsonyak, ezért vannak olyan gyerekek, családok, akik számára ez nagyon komoly nehézséget jelent, vagy egyáltalán nem is tudják befizetni. Arra gondoltunk, hogy elindítanánk a biztosan sokak által ismert „+1 kávéhoz” hasonlóan egy „+1 ebéd” kezdeményezést. Így remélhetőleg együtt tudunk segíteni abban, hogy minden gyerek, akinek szüksége van rá, hozzájuthasson az ebédhez, hozzájuthasson elegendő enni valóhoz. Ez azt jelentené, hogy Mincsik Krisztinánál lehet plusz ebédeket, vagy plusz ebéd támogatást befizetni olyan gyerekek számára, akik nem tudják az ebédet kifizetni – akár célzottan lehet gyerekeket támogatni, mint a keresztszülő programban, akár anonim módon. Ha szívesen részt vennének ebben, ill további kérdések van

ezzel kapcsolatban, Krisztinát keressétek! Bízunk benne, hogy annyi más terület-hez hasonlóan ebben is ki tud alakulni közöttünk egy közösségi szolidaritás.

CSENDERES BIOGAZDASÁG

A gyerekeink 5 éve járnak a Gödöllői Waldorf Iskolába, immár Nógrád megyéből, ahol biogazdálkodunk. Elsősorban magyartarka marhákat tartunk rideg tartásban. A teheneket nem fejjük, a tejük a borjaké, akik 6-8 hónapos korukig az anyjuk alatt maradnak a gulyában a legelőket járva, illetve télen a téliszálláson a gazdaságunkban megtermelt fű-, és lucernaszénán növe. A marhákat vágóhídon vágatjuk és fagyasztva értékesítjük. Aki szívesen vásárolna tanúsított bio magyartarka marhahúst, keresen meg! Aki nem jártas a marhahús felhasználhatóságában, azzal szívesen megosztom, amit eddig tanultam e témában. Aki pedig csak szeretne a gazdaságunkba ellátogatni, vagy önkéntesként egy-egy napnyi munkával a gazdaságban folyó munkában részt venni, az se habozzon! Keressen az alábbi elérhetőségeknél:

Póth Virág (a Póth család nevében)
tel: 06209833429
virag@sargafogo.hu

BABA-MAMA JÁTSZÓHÁZ

Baba-mama játszóház indul októbertől a gödöllői és a szadai waldorf óvodában a Waldorf pedagógia iránt érdeklődő családok számára. A játszóházban a 2-3 éves gyermekek és szüleik tapasztalhatják meg tevékenységek által az óvodai élet egy kis szeletét, az érintett korcsoportokhoz alkal-

mazkodva.

A játszóházat a Gödöllői Szabad Waldorf Óvodában Püsky Antónia, az óvoda volt pedagógusa vezeti heti rendszerességgel október 8-tól szerdánként, 16:30-18 óráig.

További információk: www.waldorf-godollo.hu

A Szadai Meseház Waldorf Óvodában pedig Richter Bea, iskolánk tanítója várja szeretettel a kisgyermekeket szüleikkel együtt október 6-tól, minden hétfőn és szerdán 16:00-18:00 óráig. Az óvodáról bővebben a www.szadaimesehazovi-waldorf.hu honlapon lehet olvasni.

TÉR-ERŐ NAP

Iskolánk életében hagyomány, hogy évente kétszer – rendszerint tavasszal és ősszel – egy szombati napon közösségünk apraja-nagyja összefogásával közösen szépítjük gyermekeink környezetét. Remek hangulatú napok ezek, amit olykor-olykor bográcsban készült meleg étel is fokoz. 2014. október 18-án, szombaton ismét egy ilyen napra készülünk Víz Miklós gondnokunk vezetésével, ahova várjuk a dolgos kezű szülőket, diákokat, pedagógusokat, hogy iskolánk környezete kívül-belül megszépülhessen az őszi nagytakarítás jegyében.

A részletekről hamarosan hírlevelünkben és honlapunkon adunk tájékoztatást.

MANDALA NEMEZELÉS játék centrális formákkal és a geometriával

"Miközben elmélyülhetsz egy újfajta technika elsajátításában, kellemesen elfáradhatsz egy olyan tevékenységben, amit

nem végeztél még. A nap végén hazavihetsz egy kész, kb. 40 x 40 cm-es nemez mandalát amit faliképnek vagy ülőpárnának is használhatsz" – szeretettel vár minden nemezelní vágyót Kovács Gabriella textilművész szülőtársunk október 11-én szombaton 9:00-17:00 óráig. Helyszín: 2100 Gödöllő, Présház u. 13., Szigetkék kulturális pont
A foglalkozásról további részletek szintén honlapunkon olvashatók.

KÉPGALÉRIA HONLAPUNKON

E szám illusztrációjának céljából Skoda Merci most is rengeteg szívet melengető, szemet gyönyörködtető fotót készített iskolánk és óvodánk színes hétköznapijairól. Aki egy kis kikapcsolódásra, feltöltődésre vágyik, látogasson el honlapunk Galériájába, nagy szeretettel ajánljuk: www.waldorf-godollo.hu (az eseménynaptár alatt található)!

REGIONÁLIS GIMNÁZIUM

A folytatás

Beindult az iskola! Szeptember 1-jén a Göllner Mária Pesti Regionális Waldorf Gimnáziumban ismét megkezdődött a tanítás, a nyári vakáció után újult erővel vágtunk bele a 2014/2015-ös tanévbe. Az iskola első tanévét sikeresen lezártuk, és most jön a folytatás!

Nagy örömünkre szolgál, hogy az új évben még több diák lépi át iskolánk küszöbét nap mint nap, hiszen idén nem is egy, hanem kettő kilencedik osztály indult. Az első héten a számukra rendezett gólyatáborban megismerhették egymást, és új élményekkel gazdagodhattak.

Így most már 160 fiatal folytatja nálunk tanulmányait, akik közül már az újak is megkapták a gimnáziumi diákoknak járó színes pólókat.

A tavalyi év kezdetekor sok volt a fehér fal és az üres terem. Közös erővel azonban egyre színesebbé változtattuk az iskolánkat, a termeket pedig egyre jobban belaktuk.

És ami a legjobb: rengeteg a lehetőség, hiszen van hely bőven! A tanárok és diákok mindennapjait pedig nemcsak a

hatalmas tér, de az egyre fejlődő technika is segíti.

Úgy vélem, ez az év is olyan tartalmas, ha nem tartalmasabb lesz, mint az előző volt, hiszen vár ránk egy újabb 11. osztályos szülőest, egy 12. osztályos színdarab, 12.-es éves munka előadások és sok más érdekes program az iskola keretein belül. Ezúton is szeretném üdvözölni a két új 9. osztályt, és kívánok mindenkinek eredményes új tanévet!

Szabó Eszter, 12. osztályos diák

Felkelő Nap

A borítón Odilon Redon (Bordeaux, 1840. április 20 - 1916. július 6.)
„Ikarosz bukása” című festménye látható.

Redon festő, grafikus, a francia szimbolizmus egyik vezéralakja volt. Hosszú évekig teljesen ismeretlenül dolgozott, közel negyvenéves volt, amikor első önálló kiállítását megrendezték. Az 1880-as évtized második felében figyeltek fel rá, nem kis részben a szimbolista költészet kibontakozása révén. Akkor viszont gyorsan elismert lett, a Nabis mesterének tekintette. Kiállításain megbecsüléssel emlékeztek meg alkotásairól, nem egy esetben kiemelt figyelemmel kezelték. Ennek ellenére igazi jelentőségét csak a halála után ismerték fel, a szürrealisták feltűnése után.

Az elemzők két korszakot különböztetnek meg Redon művészetében: 1890-ig túlnyomórészt fekete-fehér grafikákat készített, ezt hívják „fekete” korszakának, majd az 1890-es évek elején elkezdődött művészetének az az időszaka, amit a művészet-történet „színes” korszaknak nevez.

A borítón látható festményét 1900-ban készítette.

Díóhéj
A Weöres Sándor Oktatási Kulturális és Szabadidős
Egyesület kiadványa

Megjelenik 120 példányban

Honlap: www.waldorf-godollo.hu
Facebook: Gödöllői Waldorf Hírek
Nyomda: Fafnir Nyomdaí, Kereskedelmi és
Szolgáltató Kft., Gödöllő

Főszerkesztő: Fábíán Zsuzsa
Szerkesztők: Forgács Erzsébet, Fülöp Hajnalka,
Kecskés Judit, Kuntz Orsolya, Skarka Cecília és
Skoda Mercédesz
Tördelő: Paplogó Erzsébet
Képek: Skoda Mercédesz
Lektor: Petrícsák Judit